

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੋਜ਼ਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 15

No. 380

August 25, 2021

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771, 510-516-3536

ਸਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੰਕਟ ਬਣਿਆ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ

ਕਾਬੂਲ - 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਕਟ ਇਸ ਵਕਤ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਫਰਾ-ਤਫ਼ਰੀ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਹੀ ਮੁਲਕ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਕ

ਮੁਸਕਿਲ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ 6 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਹਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਭੱਜ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਭੱਜਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਹਨ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਤੱਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਤੁਰੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫਿਰ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਾ ਸਫਰ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਿਹਾ ਥੋੜਨਾਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕਦੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ 1947 ਵਿਚ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਲੋਕ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਭੱਜੇ ਸਨ ਅਤੇ 3 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਿਨੇ ਲੋਕੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਅੰਕੜੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਕਾਰਨ ਲੋਕੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਅ ਕੇ ਭੱਜਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਰ ਅੰਕੜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਮਰਦ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅੰਕੜਾਂ ਲਈ ਜਿਥੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੁਰਕਾ ਜਾਂ ਹਿਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੁਣ ਫੈਸ਼ ਕੋਡ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਕੂਮਤ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆਂ ਫੈਸ਼ ਕੋਡ ਕਟੱਤਤਾ ਦੀ ਹੀ ਚਾਦਰ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 7 'ਤੇ)

Raj Budwal
(Investment and Financial Advisor)
408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)

Budwal and Associates
329 Piercy Road, San Jose, CA 95138
8350202@gmail.com

Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto ~ Home ~ Life ~ Health ~ Business ~ Commercial
PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਖਾਨਾਜੀਗੀ ਫਿਰ ਵਧੀ

ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੂਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਜਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਲਾ ਕਾਟੋ-ਕਲੋਸ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਨਵਜ਼ੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਈ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੀ ਚਲਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਵਜ਼ੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਖੁੱਜੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਏ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਗਾਵਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ

ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ

ਮੰਤਰੀ ਟ੍ਰਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਸੈਕਟਰ 39 ਸਥਿਤ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਬੁਲਾਈ ਬੈਠਕ ਦੌਰਾਨ ਵਿਆਪਕ ਸਹਿਮਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਚਾਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਵਡਦ ਨੂੰ ਛੋਤੀ ਤੋਂ ਛੋਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੌਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵਡਤ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਕੋਲ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਾਕਰਨ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਲਗਾਈ ਗਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਵਜ਼ੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਰੰਧਾਵਾ, ਟ੍ਰਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਰਕਾਰੀਆ, ਚਰਨਜੀਤ ਚੰਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕਤਤਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਮੰਗਣਗੇ।

ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਚੰਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਧੀਨ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੇਗੇ।

ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵੀ ਪਾਏ ਪਿੱਛੇ

ਨਵਜ਼ੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਨੇ ਤਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਢੀ. ਜੀ. ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਚ ਅਡਸਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਅਰੂਸਾ ਆਲਮ ਅੱਗੇ ਦੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਗਿਣ-ਗਿਤੀਆਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਹਿਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਢੀ. ਜੀ. ਪੀ. ਦਿਨਕਰ ਗੁਪਤਾ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

See me today and
get the discounts
and service you deserve

Gurbinder S Mavi

Insurance Lic# OF22244

Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284

988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com

State farm mutual Automobile Insurance Company. State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

AUTOBAHN
Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

Baghel Singh Jaswal
Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਗਡ਼ੀਜ਼ੀ ਸਟੋਅ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ,

ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ

ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫ਼ਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫ਼ਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੇ ਦਫ਼ਰ

44808 S. Grimmer Blvd # 208 Fremont, CA 94538 510-657-6444

37-18-73rd ST. Ste 401 Jackson Height, NY 11372 718-533-8444

2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691 916-372-448

4491 w. Shaw Ave # 300B Near Costco

Fresno, CA 93722 phone 559-271-5511

Padam Builders Inc.
ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਬਣਿਆ ਦਹਿਜ਼ਤਸਤਾਨ

ਬੇਸ਼ਕ ਸੇਮਵਾਰ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਪੂਰੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਮੁੱਕ੍ਰਮ ਕਬਜ਼ਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਕ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਆਨਬਜ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅੰਦਰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਆਧਾਰ 'ਸਰੀਅਤ' ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਹਿੱਦ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਬਦਲੇਗਾ।

ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ ਮੁੜ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਕਾਬੂਲ ਦੇ ਕਿਲੇ 'ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਿਹਿਏ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਨਾ-ਸਿਰਫ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰਨੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਉੱਥਲ-ਪੁਥਲ ਮਚਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵੀ ਨਵੇਂ ਅਣਕਿਆਸੇ ਖਦਸ਼ੇ ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਹੋਈ ਉਬਲ-ਪੁਥਲ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ? ਭਾਵੰਧਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰ੍ਮਪ ਨੇ ਅਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਆਇਡਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਲੰਬੀ ਗੁਫਤਗੂ ਚੱਲੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੋਂ ਦੋ ਭਰੋਸੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਅਲਕਾਇਦਾ ਵਰਗੀਆਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪਨਾਹਗਾਹ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦਜਾ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚੁੱਧ ਕਿਸੈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਤੇਜ਼ੀ ਪਾਸੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਣੋਂ ਅਕਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਟਾਵਾਤਕ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ ਨਸ਼ਣ, ਉਹ ਹਰੇਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਗੇ, ਬੁਰਕੇ ਵਰਗੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਾਬੂਲ ਦੇ ਕਾਰਤੇ ਪਰਵਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਬੈਠੇ ਹਿੱਦ-ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ

ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਹਕਮਤ (1996-2001) ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਹੈਂ ਜੋ ਅੰਦਰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਆਧਾਰ 'ਸਰੀਅਤ' ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਐਟੋਨੀਓ ਗੁਰਤਰੇਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦਾਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਘਟਨਾਕੁਮ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁੱਢਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ

'ਤੇ ਹੋਗਾਂਦੀ ਬੈਠਕ ਕਰ ਕੇ ਉੱਥੇ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਖੁਨ-ਖਰਾਬੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਐਟੋਨੀਓ ਗੁਰਤਰੇਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦਾਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਘਟਨਾਕੁਮ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁੱਢਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ

ਬਾਅਦ ਛੌਂਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉੱਥੇ

ਤਲਵਿਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ

ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦਹਿਜ਼ਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਾਥੇ ਹੇਠ ਰਿਹਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬੁਰਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅੱਗੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਭੀਤ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੁਕਾਨਾਦਾਰ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਬੁਰਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਨ ਆਈਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਸਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਹਿਲਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਬੁਰਛਿਆਂ ਵਾਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਰੱਗੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 'ਸਰੀਅਤ' ਕਿਹੜਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਵੇਗੀ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣਾ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੁਰਾਅਤੀ ਦੌਰ 'ਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਾਲੋਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਿਆਨ ਮਹਿਜ਼ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਰਸੂਖ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਤਕ ਸੀਮਤ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਾਤ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ

ਦਬਦਬਾ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ 9/11 ਦੀ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਲਗਪਾਂ 20 ਸਾਲ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉੱਥੇ ਅਰਬਾਂ ਰੂਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਫੌਜੀ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ 'ਤੇ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾਕੁਮ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਪੱਖੀ ਪਾਰਲੀਮੈਨੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਫਾਰਕ ਅਬਦੂਲ ਦੇ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਬੈਠਕ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਗੁਪਕਰ ਗੱਠੇਜੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿਣਿ ਮੰਤਰੀ ਅਭਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਪਕਰ ਗੈਂਗ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਰਹੇ ਰਸ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਦਾ ਤਬਾਦਾ 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੋਖ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਦੀ ਨਫਰੀ

ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੁੱਖ ਅਜੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ 11 ਸੰਤੰਬਰ 2001 ਨੂੰ ਨਿਊਯਾਰਕ 'ਚ ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ

ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਹਲਚ

ਗੀਨੇ ਦੇ ਭਾਅ 'ਚ ਵਾਪੇ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਾਪਸ ਲਿਆ

ਜਲੰਧਰ- ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗੀਨੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ 35 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਗੀਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਕੀਮਤ 360 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਦੋ ਰੁਪਏ ਵੱਧ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇ-ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗੀਨੇ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਭਾਅ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਦੋ ਰੁਪਏ ਵੱਧ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਯਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਆਗ ਗੀਨੇ ਦਾ ਭਾਅ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਨਾਰਜ਼ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 15 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ 400 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੀਨੇ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਬਕਾਇਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਵਿਖਾਵਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਧੰਨੇਵਾਲੀ ਪਿੰਡ ਨੇਤੇ ਜਲੰਧਰ-ਫਗਵਾਤਾ ਕੌਮੀ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਜਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਲੰਧਰ ਨੇਤੇ ਰੇਲਵੇ ਪੱਟੜੀਆਂ ਵੀ ਰੋਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਕੌਮੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ 'ਚ ਜੁੜਨਗੇ 15 ਸੌ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਕਿਸਾਨ ਆਗੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ 15 ਸੌ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ 26 ਅਤੇ 27 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੰਘ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ 9 ਮਹੀਨੇ ਪ੍ਰਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾ ਅਭਿਮੰਨਿਊ ਕੋਹੜ ਨੇ ਦੰਸਿਆ, 'ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਾਂਗ, ਕੌਮੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠ ਜਾ ਰੈਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ 15 ਸੌ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਘਾਉਣ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਵਾਸਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਗੇ।'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਹੜ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਕੋਈ ਥੋੜਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉੱਤਰ, ਦੱਖਣ, ਪੱਥਰ ਤੇ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ... ਹਰ ਕੋਈ ਇਥੇ ਹੋਵੇਗਾ।'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੁਰਾਨ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਜ਼ਦਾਫ਼ਰਨਗਰ 'ਚ 5

ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ 'ਮਹਾਪੰਚਾਇਤ' ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿੰਘ ਬਾਰਡਰ ਕੌਮੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾ ਪਰਮਜਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਰ ਅੰਦਰਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਲਈ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਸੈਕਟਰ 25 ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ 'ਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਜਿਥੇ ਸੱਤ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਵੀ ਇਥੇ ਇਕੱਠੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ।'

ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਮੌਰਚੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 26 ਤੋਂ 27 ਨੂੰ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 26 ਤੋਂ 27 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਮੌਰਚਾ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ

ਕਾਨਫਰੰਸ ਲਈ ਫੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ 5 ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ, 26 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ, ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤੋਂ 3.30 ਵਜੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ 3.45 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਉਦਯੋਗਕ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਿਰਤ, ਪੋਂਡ ਗਰੀਬ ਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ। 27 ਅਗਸਤ ਨੂੰ 2 ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ, ਪਹਿਲਾ ਸਵੇਰੇ 9.30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅੱਗੇਤਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੇ ਆਖਰੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਗਭਗ 1500 ਫੈਲੀਗੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੌਰਚਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੰਚ ਨੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਂਤੀਪਰਵਕ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੌਰਚ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਦੀਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ। ਮੌਰਚ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਦੁੱਖ ਦੀ ਜਾਣ ਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬੋਹਿਆ ਜਾਵੇ।

ਮੌਰਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਤੁੱਹਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੌਰਚ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਹੱਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ 11 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਨੇ ਐਲਓਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਤਾਗਾਬਲ ਗੁਰੇਜ਼ 'ਚ ਤਿੰਨ ਅਸਾਲਟ ਰਾਈਫਲਾਂ, ਦੋ ਪਿਸਤੋਲ, ਏਕੋ-47 ਤੇ 350 ਕਾਰਡੂਸ ਤੇ 18 ਹੱਥਗੋਲੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਕਸਮੀਰ 'ਚ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਉਵਰਗਾਉਂਡ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਡਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਬੀਤੇ 10 ਹੱਥਗੋਲੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ

ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਸਤ, 2020 ਤੋਂ 23 ਅਗਸਤ 2021 ਤਕ ਉੱਤਰੀ ਕਸਮੀਰ 'ਚ ਐਲਓਸੀ ਦੇ ਪਾਰ ਤੋਂ ਭੇਜ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਗੜਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ
ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ
ਉਹ ਮੁਲਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ,
ਸਿਵਾਏ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ। ਉਹ ਹੀ ਇਕੋ 20 ਕੁ ਸਾਲਾਂ
ਦਾ ਵਕਤ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਪੈਰ
ਪਸਾਰੇ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਰੀ ਸਿੱਖ
ਨਲੂਆ ਨੇ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਜਾਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ
ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ 'ਸੌ ਜਾ ਬੱਚੇ
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਲੂਆ ਸਰਦਾਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ'।

ਪਰ ਅੱਜ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰਜ਼ੇ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂਕੁਸ਼ ਪਰਬਤ ਤੱਕ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪਸਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆਉਣਾ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਵੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਬਰ ਦੀ ਫੌਜ ਸਿਰਫ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਤਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੁਟੇਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਹੁਣ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਟੋਰਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਦਾ 400 ਟਨ ਸੋਨਾ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲੁਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਮਲਾਵਰ-ਲੁਟੇਰੇ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਇੱਜਤ ਦੇਵੇਂ ਲੁਟਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਸਮਾਂ ਬਦਲਿਆ, ਭਾਰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ
 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਮੁਲਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
 ਬਣ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੱਟੜਪੰਬੀਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੁੰਦੀ
 ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮੁਲਕ ਵੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਰਗਾ
 ਬਣਨ ਦੇ ਸੰਕੇ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਜਿਹਾਂ
ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ, ਅੱਜ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਹਾਰਦੇ
ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ
ਬੀੜ ਨੂੰ ਵੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਲਿਆਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਹੁਣ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ
ਬਚਿਆ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੱਜ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ
ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਧਰਤੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ
ਤੋਂ ਆਲੋਚਨਾ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੇ ਵੀ
ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ?

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771

36415 BUSCHIN DB NEWARK CA 94560

Ranjit Kandola ,Managing Editor
email-Kandola@macloans.net

Buta Ram Joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com   408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bencil 510.580.2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਆਧਿਕਿਕ ਖੇਤੀ 'ਚ ਹੈ ਯੰਜਾਬ ਦਾ ਭਵਿੱਖ

ਭਾਰਤ 'ਚ ਹੁਣੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ 1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਦੌਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ 'ਚ ਖੇਡੀ ਨੂੰ ਆਪੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਉਪਜ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਟਰੈਕਟਰਾਂ, ਸਿੰਚਾਈ ਸੂਹੂਲਤਾਂ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਰਥਿਕ ਖੂਸ਼ਹਾਲੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਲਗਭਗ 45 ਕਰੋੜ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹੁਣੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਰਜਾਂ ਦੇ ਖੇਡੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਸਸਾਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਲਗਭਗ 790 ਕਰੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਨ 2050 ਤਕ ਇਹ 970 ਕਰੋੜ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਲਗਭਗ 136 ਕਰੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਐਨਓ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਨ 2050 ਵਿਚ ਇਹ ਲਗਭਗ 164 ਕਰੋੜ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਮੁਹ-ਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਭੋਜਨ ਉਤਪਾਦਨ ਮੌਜੂਦਾ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਢੁਗਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੀਸੀਜ਼ਨ ਫਾਰਮਿੰਗ (ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀਬਾਡੀ), ਸੈਟਲਾਈਟ ਖੇਤੀ ਜਾਂ ਸਪੈਸੀਫਿਕ ਕੈਰੋਪ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ (ਖਾਸ ਫਲਸਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਨੂੰ ਇਕ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਾਂ ਤੇ ਫਲਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ, ਉਪਾਅ ਤੇ

ਕਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਖਾਬੀ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁੱਲਿਆਂ
ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਧੀਂ ਹੋਈ
ਆਬਾਦੀ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਜ
ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਦਬਾਅ ਵੀ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਖਿਨਕ
ਖੇਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਫਸਲਾਂ
ਜਲਵਾਯੂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹਏ ਉਹਨਾਂ
ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਕਾਥੁ ਕਰਤ
ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਵਾਇਤੀ ਉਦਯੋਗਿਕ
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼
ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਰ ਕਿਸਾਨ
ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤ-ਖੇਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ। ਕੁਝ ਖੇਤਰੀ ਇਲਾਕੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਉਪਜ
ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਖੇਤਰੀ ਹਿੱਸੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ
ਉਪਜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਿੱਟੀ, ਢਲਾਣ ਅਤੇ ਰੰਗਰਾਵ
ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ
ਭੌਤਿਕ, ਰਸਾਇਣਕ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿਚ
ਸੁਖਮ ਅੰਤਰ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸਕਤੀ ਅਤੇ
ਪੈਸ਼ਕ ਤੌਰਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ
ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਇਹਨਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਤਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ
ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ
ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੈਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਇਕਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ
ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਚੰਗੇ ਖੇਤ

A portrait of Dr. Narinder Singh Sidhu, a middle-aged man with a dark beard and mustache. He is wearing a bright blue turban, a white shirt, and a dark blue suit jacket over a red tie. The background is plain and light-colored.

ਡਾ. ਨਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਨੂੰ ਲੋਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰੋਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
ਲੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ
ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਜਮਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ
ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖਾਦ ਤੋਂ ਧਰਤੀ
ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਆਮ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦ
ਨਾਈਟ੍ਰੇਟ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਾਰਨੀ
'ਚ ਘੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੇਤਲੀ ਮਿੱਟੀ
ਰਾਹੀਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਕੇ ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਨਾਲ
ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਈਟ੍ਰੇਟ ਰੰਗਹੀਣ, ਸੁਗੰਧ ਰਹਿਤ
ਅਤੇ ਸਵਾਦ ਰਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ
ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖੋਜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ
ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਖਾਸ
ਕਰਕੇ ਮੈਬੈਂਸੋਮੋਲੋਬੀਨੋਮੀਆ ਗੰਭੀਰ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਭਾਵ
ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪੀਡਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਝੂਨ ਸਰੀਰ
ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੈਲੋਂ ਨੂੰ ਲੋਤੀਂਦੀ ਆਕਸੀਜਨ
ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ
ਖੇਤੀ ਕਿਸੇ ਖੇਤ 'ਚ ਵਧੀਆ ਸਥਾਨਕ ਅੰਦਰਾਂ ਨੂੰ
ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਆਉਟਪੁੱਟ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਂਦਾ
ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਖੇਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀ
ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣੀ ਦੀ ਲੱਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ
ਉਪਜ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਤੀ
ਉਪਾਦਨ 'ਚ ਲਾਗਤ ਵੀ ਘੱਟ ਆਵੇਗੀ। ਖੇਤ
ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ, ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਖੇਤ ਦੇ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਉਪਜ ਬਾਰੇ ਡਾਟਾ ਇਕੱਠ
ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਤੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ
ਜਾਂ ਰਿਮੋਟ ਸੈਂਸਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀ
ਤਕਨੀਕਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਪੈਮਾਨਿਆਂ ਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਹਨ

ਬੁਨਕ ਬਤਾਵਿਆ ਰੂ ਫਰੋਨ ਅਤ
ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਈਆ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਫਰੋਨ ਮਨੁੱਖੀ ਪਾਇਲਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ
ਜਹਾਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ
ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਮਲਟੀਸਪੈਕਟਰਲ ਕੈਮਰਿਆਂ
ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀਬਾਤੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਟੋ-ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਾਲੇ ਟਰੈਕਟਰ, ਪਲਾਟਰ, ਕੰਬਾਈਨਾਂ, ਸਪਰਿਅਰ, ਮਿੱਟੀ ਖੋਦਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਆਦਿ। ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਉਪਕਰਨ ਜੋ ਜੀਆਈਐੱਸ (ਭੂਗੋਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਖੇਤੀ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀਬਾਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਉਪਕਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਡਾਟਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਧੁਰੁਹੁ ਰੁਹੁ ਰੁਹੁ ਗਾਵਹੁ ਤਾ ਨਾ ਤਾ ਨਾ ਗੁਲਕ
 ਖੇਤੀ ਕਿਸੇ ਖੇਤ 'ਚ ਵਖੀਆ ਸਥਾਨਕ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ
 ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਆਊਟਪੁਟ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਂਦੀ
 ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਖੇਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀ
 ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ
 ਉਪਜ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਤੀ
 ਉਤਪਾਦਨ 'ਚ ਲਾਗਤ ਵੀ ਘੱਟ ਆਵੇਗੀ। ਖੇਤ
 ਦੀਆਂ ਸਬਿਤੀਆਂ, ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਖੇਤ ਦੇ
 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਉਪਜ ਬਾਰੇ ਡਾਟਾ ਇਕੱਠਾ
 ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ
 ਜਾਂ ਤਿਪੋਤ ਐਂਡਿੱਗ ਦੁਆਰਾ ਬਿਕ੍ਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਵੇਖ ਪਾਂਧੀ ਫੁੱਲ ਸੈਡਿ ਬ੍ਰਾਤੀ ਮੁਹੂਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

‘ਖਰਦੇਸ ਟਾਈਮਸ’ ਦੇ ਆਕਬੇਬੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ

(1) ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ	(10) ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਪਲ	(19) ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਗਾ	(28) ਹੈਰੀ ਸਿੱਧੂ
(2) ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਹੇਤਾ	(11) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(20) ਅਮੇਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ	(29) ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ
(3) ਗੈਰੀ ਬਸਰਾਏ	(12) ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(21) ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(30) ਰਾਜ ਬਡਵਾਲ
(4) ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਾਡਲੀ	(13) ਬਧੇਲ ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਲ	(22) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ	(31) ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
(5) ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ	(14) ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ	(23) ਸ਼੍ਰੀ ਸੁੱਚਾ ਰਾਮ ਜੀ	(32) ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ
(6) ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ	(15) ਡਾ ਦਲਵੀਰ ਪੰਨ੍ਹੂ	(24) ਜੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(33) ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ
(7) ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(16) ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ	(25) ਉਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ	(34) ਹਰਜੀਤ ਗਿੱਲ
(8) ਗੁਰਮੇਜ਼ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(17) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ	(26) ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿਜਰ	(35) ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬੀ
(9) ਸਮਨਾਨ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੋਂ	(18) ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਨੀ	(27) ਸਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜਿਤਰ	(36) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਹੇਤਾ (ਤੀਬੀ)

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਹਿਬਰਾਂ ਦਾ 'ਕਾਲ'

ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਨ੍ਦਿਕ ਸੋਹਣਾ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਕਵੀਸ਼ਰ ਨੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ : ਵੇਖੋ ਦੇਸ਼ ਬਥੂਰੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ, ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬੋਂ ਸੋਹਣਾ ਨਾ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲਾਸ਼ਨੀ ਦੇਵੀ ਤੇ ਰੱਤ ਡੋਲਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਪੱਖਾਂ ਧਰਮ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ।

ਖੁਬਸੂਰਤੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਮੀਰੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜ਼ਰਵਾਇਆਂ ਹੱਥੋਂ ਲੁਟ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਬਣੀ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਡਾ: ਇਕਬਾਲ ਕਹਿ ਉੱਠਿਆ : ਫਿਰ ਉਠੀ ਆਖਿਰ ਸਦਾ ਤੋਹੀਦ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸੇ। ਹਿੰਦ ਕੋ ਇਕ ਮਰਦਿ-ਕਾਮਿਲ ਨੇ ਜਗਾਇਆ ਖਵਾਬ ਸੇ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 500 ਸਾਲ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਸੰਨ 1797 ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਮਹਿਜ 17 ਸਾਲ ਸੀ। ਅਹਿਮਦ ਸਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਮਾਨ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੂੰਹ ਤੋਡਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜੱਸਾ। ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਵੇਲੇ ਸਪਤ ਸਿੰਧੂ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੰਨ 1947 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਟੁਕੜਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਕਾ ਚਤੁਰੇ ਪਸੇ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੌਰਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿ ਅਸਲ ਪੰਜਾਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੋਠੋਹਾਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਦਿਮਾਗੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ। ਪੋਠੋਹਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੰਖਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵਜ ਜੂਮੀ ਹੈ। ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਦਾ ਜਨਮ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂ ਖੱਤਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਇਸੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪੈਰੀਤਮ, ਪੈਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਜ਼ਹੀਨ ਲੋਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੋਏ।

ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਖਾਨ
ਅਬਦੁਲ ਗੁਫਾਰ ਖਾਨ (ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਂਧੀ) ਵਰਿਕਿਆਂ ਨੇ
ਨਾਮਣਾ ਖੱਤਿਆਰ ਪਰ ਫਿਰਕਪੈਰਸਤੀ ਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਨੇ
ਉਠੋਂਗਾ ਨੂੰ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਆਗੂ
ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਭਾ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਹੀਦ
ਸੁਖਦੇਵ, ਸ਼ਹੀਦ ਸਿਵਰਾਮ ਰਾਮਜੁਗਰੂ ਅਤੇ ਇਸ ਕਤਾਰ ਦੇ
ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਹੀ ਰਾਮ ਮੁਹੰਮਦ
ਸਿੰਘ ਆਜਾਦ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ
ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦਿਓ।
ਆਜਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼
ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਭਿਆਂ ਦੇ
ਪੁਨਰਗਠਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਆਜਾਦ ਹੁੰਦਿਆਂ
ਹੀ ਵਾਅਦਾ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਸਤੰਬਰ 1951 ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ
ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਮਹਾ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਰ ਲੱਖ
ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਤੇ ਮੌਹਰ
ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ 5 ਮਾਰਚ 1955 ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ
ਕੀਤੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦਾ ਮੜਾ ਪਾਸ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ। ਚਾਰ ਜੁਲਾਈ 1955 ਨੂੰ ਸੈਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰ ਕਰਵਾਇਆ

ਬਲਵੰਡ ਸਿੰਘ ਖੜਾ

ਪਾਂਡਿਆ ਕੱਲ

ਅਤੇ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੀਮ ਸੈਨ ਸੱਚਰ ਨੂੰ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1955 ਨੂੰ ਮੰਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣੀ ਪਈ। ਥੈਰ, 1 ਨਵੰਬਰ 1966 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਭਾਬਣ ਗਿਆ ਪਰ ਅਧੂਰਾ। ਵੱਡੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਫੇਰੁਮਾਨ 74 ਰੋਜ਼ਾ ਵਰਤ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿੱਤੇ। ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਰਾਤੜੇਵਾਲਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀਲ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਤੇ ਖਰਤ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਿਵਾਏ ਸਨ। ਤੈਰਾਸਦੀ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਇਸ ਬਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਥੇ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗਵਰਨਰੀ ਰਜ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਸੰਨ 1956 ਤੋਂ 1964 ਤਕ ਪੈਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਂਚੇਂ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹਾਮੀ ਸੀ। ਉੱਤਮ ਪੈਰਸ਼ਾਸਕ ਵਾਲੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦਿਖਾਈ ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਯਤੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਘਰ ਵਾਲੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪੱਤਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਛੱਡਿਆ।

1 ਨਵੰਬਰ 1966 ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜੀ
ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਡਰੀ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੂ ਮਿਥ
ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਮਾਰਚ 1967
ਤਕ ਹੀ ਚੱਲਿਆ। ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ
ਸਾਂਭ ਨਾ ਸਕੇ। ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਚੰਗਾ ਸੀ ਪਰ
ਦਲ-ਬਦਲ੍ਹ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਵਧੀਆ ਅਕਸ ਨਾ ਬਣਾ
ਸਕਿਆ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਛੇਟੇ
ਸਿਰੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮਾਂ-ਬੈਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ

11

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜ਼ਮਾਨ ਦੀ ਕਬਰਗਾਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਹੋਇਆ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੌ-ਵੀਅਤ ਸੰਘ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੰਨ 1979 ਵਿਚ ਸੌਵੀਅਤ ਸੰਘ (ਹੁਣ ਰੂਸ) ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਛੋਜ਼ਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ। ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਗਵਾਰ ਗਾਜ਼ਿਆ।

ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੁਣ ਚੀਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ। ਘਟਨਾਚਕਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਵਟ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪੀਪਲਜ਼ ਲਿ- **ਪ੍ਰਕਾ**

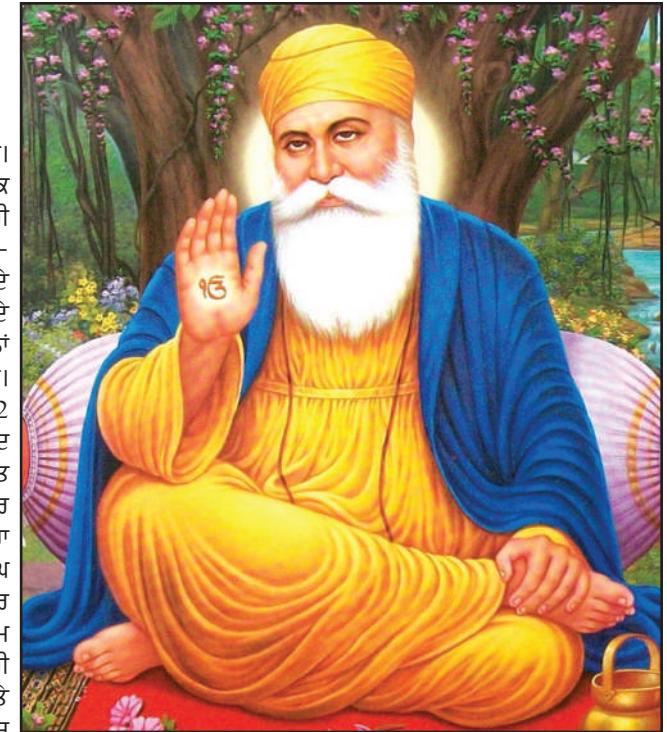
ਬਰੇਸ਼ਨ ਆਰਮੀ ਦੇ ਦਸਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਉਣਗੇ,
ਇਹ ਅਜੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿਚ ਹੈ।
ਅਫ਼ਗਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਟੁੱਗੁ ਰਾਲਿਬਾਨ ਜੀ

ਅਫਗਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਤਾਲਬਾਨ ਦਾ

खवास्त्र सिद्ध

ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਅਤੇ
ਆਈਐਸਐਈ ਦਾ ਪੁਰਾ ਸਮਰਥਨ ਸੀ। ਤੀਜਾ ਵੱਡਾ
ਕਾਰਨ ਅਫਗਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ
ਪਸਰੇ ਭਿੰਸਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਉਪਜੀ
ਅੰਤਿਸ਼ਟੀ ਸੀ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨ
ਛੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤਨਖਾਹ ਤਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ।
ਬੇਤੁਤ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਬਾਨੜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ 'ਤੇ ਨੁਹਨ ਮਨੀ

ਨੌਕ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਕਾ ਸਿੰਘ ਕਦੇ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੈਰੋਮਈਂ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਵਰਤਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਦੌਰ
ਛਖਰੋਗ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ। ਬਾਦਲ-ਕੈਪਟਨ
ਜੰਡਲੀਆਂ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ ਨੇਲੇ ਰਤ ਪੀਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਜ਼ਰੀਏ
ਬਣੇ ਕਾਰਮ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮੰਹੂੰ 'ਤੇ ਚੁਪੇਤ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ
ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦਾ ਵੀ
ਇਹੀ ਭੈਰਿਸਟ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਖਿਲਾਰਾ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ
ਮਿਲਿਆ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ਼
ਪਾਰਟੀ ਇਤਿਆਦਿਕ ਫਿਲਗਲ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਾ ਬਣ
ਸਕੀਆਂ। ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ
ਦੀ ਤੁਂ ਹੋਂਦ ਵੀ ਨਾ ਬਚੀ। ਲੋਕ ਤਬਦੀਲੀ ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ-ਮੁਕਤ, ਭਿਸਟਾਚਾਰ-ਮੁਕਤ
ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ-ਯੁਕਤ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਹਤ,
ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਰ ਦਾ
ਸੁਧਾਰ ਲੋੜਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੰਦਰਲਾ ਲੋਕੰਤਰ
ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਓ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿਸਾਬ-
ਕਿਤਾਬ ਜਨਤਕ ਕਰਵਾਓ। ਪਾਰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ
ਕਰਵਾਓ। ਚੌਥੇ ਰਾਜ ਲਈ ਪੰਜਾਬਿਤਾਂ, ਗੈਰਾਮ ਸਭਵਾਂ
ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਲਿਕਾਵਾਂ ਤੇ ਪੈਰੀਸ਼ਦਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ
ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਓ। ਹੈਂਹੋਰ ਦੀ ਥਾਂ ਸਵੇਰ
ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਿਆ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ 'ਕਾਲ' ਮੁੱਕ
ਜਾਵੇਗਾ। ਲੋਕ ਲਿਹਿਉ ਲੋਕ ਲੀਡਰ ਸਿਰਜ ਦੇਣਗੀਆਂ।

ਅੰਫ਼ਰਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਤਾਲਿਬਾਨ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਲਈ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ

ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੁਣ ਚੀਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ। ਘਟਨਾਚਕਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਵਟ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪੀਪਲਜ਼ ਲਿ- **ਪ੍ਰਕਾ**

ਬਰੇਸ਼ਨ ਆਰਮੀ ਦੇ ਦਸਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਉਣਗੇ,
ਇਹ ਅਜੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿਚ ਹੈ।
ਅਫ਼ਾਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਟੁੱਗੇ ਰਾਲਿਬਾਨ ਜੀ

ਅਫਗਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਤਾਲਬਾਨ ਦਾ

ਜਿੱਤ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਇਨੀ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਅਮਰੀਕੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਖੁਡੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਫਗਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਰਿੰਹਾ ਕਿ

ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਦਾ ਅਸਹਿਮਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਕ ਟਕਰਾਅ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1999 ਵਿਚ ਇੰਡੀਆਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਆਈਸੀ-814 ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਤੰਵਾ-ਦੀਆਂ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਧਾਰ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਅੱਤੰਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਹਾਲਤ

ਕੇਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ (ਆਈਐਮਐਫ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਫਾਇਨਾਂਸ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਪ੍ਰੈਟਿਕਾ ਵਿਚ ਯੂਰੋਪੀਅਂ ਗਰੂਪ ਦੇ ਮੁਖੀ ਇਲਾਨ ਬੈਰੋਮੰਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵਾਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 'ਡੀਗਲਬਲਾਈਜ਼ਸ਼ਨ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਛੋਟੀ ਬੱਚਤ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਾਲ ਨੂੰ ਲਿਜਾਉਣਾ ਲਾਹੌਰ ਵੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕਟ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਕਠਿਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਮਾਰਗਾਂ, ਹਵਾਈ ਮਾਰਗਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ 'ਵਿਸ਼ਵ ਪਿੰਡ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਅਮੀਰ ਵਧਾਰੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਾਵੇ, ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੁਹਾਰਿਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫਿਲਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦਮਗਜੇ ਮਾਰਦੇ ਸਨ।

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੋਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬੇਮਾਨਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦਰਾਮਦ-ਬਰਾਮਦ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਛੂਹ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਪੈਰੋਕੋਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਤਾਲਬੀਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪਹੀਏ ਨੂੰ ਜਾਮ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਹੂਰ ਸੈਂਕਟੇ ਮੀਲਾਂ ਦੀ ਪਦ-ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪਰਤ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਡੀਗਲਬਲਾਈਜ਼ਸ਼ਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਫਿਰ ਸੁੰਗਤਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਇਹ ਮੰਦਤਾਗਾ ਵਰਤਾਗਾ ਅਜੇ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਜੇ ਕਦੋਂ ਤਕ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਮਰ ਤੋਤ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰ ਖੇਤਰ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਬੁਰੇ ਅਸਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਸਭ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਨੇ ਗੋਤਾ ਖਾਧਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਮਾਹੌਲ ਬਹੁਤ ਮੱਨਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਮਿਲਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਵਾਈ ਉਦਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਦਮੀ ਖੂਦ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦਣਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬੈਰੋਮੰਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉੱਦਮੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਬਣਾਉਣਾ ਪੰਦੇ ਕਰਨਗੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਅਤਿਕੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਬਣੇ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਅਰਥਾਤ ਡਬਲਯੂਟੀਓ ਮੁਖੀ ਓਕੋਂਜੋ ਇਵੇਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ

ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਅਤਿਕੇ ਖੱਡੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਟੜੀ 'ਤੇ ਚਾਡੈਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮਕਸਦ ਸੀਰੀ ਪੈਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਵਿੰਖ ਵਿਚ ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਕਿ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ, ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਆਨਲਾਈਨ ਮਸ਼ਵਰਾ, ਸਾਫਟਵੇਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਵਧੇਗਾ।

ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 400 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ 'ਤੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਲ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਹੋਣ ਦੀ

ਨਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਵੀ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਖਤਰਾ ਵੀ ਟਲੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਡਬਲਯੂਟੀਓ ਸੰਧੀ ਚਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਜਿਹਨਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੁੰਗਤਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਡਬਲਯੂਟੀਓ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਡਬਲਯੂਟੀਓ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਬਲਯੂਟੀਓ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਧੀ ਗੈਰ-ਪ੍ਰੈਸ਼ਿਕ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਬਾਨ 'ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਟੀਓ ਸੰਧੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਰੋਡਕਟ ਪੈਟੈਂਟ ਵਿਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹੱਿਮ ਚੁੱਕੀਏ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜੀਹਾ ਨਾਲ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ 'ਨੂੰ ਵੀ' ਦੇ ਦਹਕੇ ਵਿਚ ਜੀਵ ਸਥਾਨ ਦੀ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਪੈਰੋਸੈਸ ਪੈਟੈਂਟ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਸੀ।

ਦੁਜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਉਦਮੀਆਂ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਪੈਰੋਸੈਸ ਨਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸਸਤੇ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਡਬਲਯੂਟੀਓ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸਥਾ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਵਿਚ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਹੋਣੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਧੀ ਆਈ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤਕ ਪੜਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਕਿਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਆਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਪਰ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਪਨਾਉਣੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੱਜ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਲਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੀ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਧਾਰਿਤ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵੀ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ 400 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਦਾ ਟੀਚਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਂ 4000 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਦਾ ਟੀਚਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ। ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ-ਅਰਥ-ਵਿਸਥਾ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੇਂਦਰੀਕੈਰਿਤ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਵਧਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੀਆਂ ਦੋਰ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਬਰਾਮਦ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਵਾਧੇ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਪੱਦੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਹੈ। ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁੱਹਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅੱਖਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਸੰਸਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਿਧਾਨ। ਕਈ ਸਨਾਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਲਈ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਵਿਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਿਰਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਰਾਮਦਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਰੂਪ

ਡਾਕਟਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਕਪੁਰਾ
657-464-4066

ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤੇ
ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਬੱਚੇਦਾਰ ਸੀ। ਟਾਹਲੀ
ਨੇ ਵੀ ਸੋਹਣਾ ਕੱਦ ਕੱਦ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਟੇ ਮੇਟੇ ਟਾਹਣ
ਸਨ। ਹਵਾ ਸਮੇਂ ਪੱਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਲਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੇ
ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਸੱਜ ਵਿਆਹੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਕੱਟੋ ਪਾਏ
ਹਿਲੋਰੇ ਖਾ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਭਾਵੇਂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਕਾਫ਼ੀ ਬੁੱਢਾ
ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ ਪਰੰਤੁ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਹ ਖੇਤ ਵਿਚ ਗੇੜਾ ਮਾਰਦਾ
ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਦੁਨੀਆਦਰੀ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਦਸਦਾ
ਸੀ ਕਿ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੌਤਨ
ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਪਰੰਤੁ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ
ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੇ ਕਰ ਇੱਕ ਅੱਧੀ ਵਾਰ ਕੋਈ
ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਵੀ ਕਰ ਜਾਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰ ਲਵੇ
ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਆਉਣ ਉਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਸ
ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਕਰ
ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਦਾ ਇਹਸਾਸ ਨਾ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ
ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ
ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ
ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਵਿਹਾਰ ਠੀਕ
ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਇਕੋ
ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਠੋਕਰ ਖਾਣਾ ਮੁੰਬਖਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ
ਉਸ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਮਹਿਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ ਗਲਬਾਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ
ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ
ਦੇ ਉਪਰ ਦੀ ਲੰਬ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰੰਤੁ ਉਹ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ
ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਾ ਫਤਨ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਸਮੇਂ ਦੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਘਰ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ ਖੇਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਹੁਣ ਜਿਆਦਾ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕੁਝ ਪਠ ਉਸ ਦੇ ਮੰਹ ਜਬਾਨੀ ਯਾਦ ਸੀ ਉਹ ਨਿਤਨੋਂ ਨਾਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਘਰ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਦੁਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬੁਧਾਪੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵੀ ਆਪ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੰਗਰਾਂਦ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਮਹਿੰਦਰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਡੰਗੇਰੀ ਉਸ ਦੀ ਫੜ ਕੇ ਅੰਗੇ ਟੁਰ ਪੈਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌ ਅਸੀਂਗ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਪਤਾਈ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਤੰਮੇਨਾ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਬਣੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਟੀ ਨਾਲ ਮਿਟੀ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇ। ਇੱਕ ਰਾਤ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਖਾ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸੌਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸੀ ਅਚਾਨਕ ਮਹਿੰਦਰ ਦੇ ਬਾਬੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੰਹ ਵਿਚੋਂ ਚੀਕ ਨਿਕਲੀ ਅਤੇ ਚੀਕ ਦੇ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ ਕੋਲ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਦਰਦ ਮਹਿਸਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਤੋਂ ਸਹਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿੱਹਾ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰਕ ਟੀਕਾ ਲੈ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਕਿ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ। ਘਰੇ ਹੀ ਕਾਰ ਸੀ ਲੋੜੀਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸੋਹਣ ਨੇ ਗੱਡੀ ਤੌਰ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਘਰ ਨੂੰ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਹਾਲੇ ਉਹ ਥੋੜੀ ਹੀ ਦੂਰ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤਾਂ ਸਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ ਸੋਹਣ ਨੇ ਤਸਲੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਵਾਪਿਸ ਘਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮੌਤ ਲਈ। ਘਰ ਪੁੱਜ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਹਟੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁੱਜ ਕੇ ਤਾਂਗੀਂਦੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਬਲਾ ਲਿਆਇਆ।

ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਲੁਕ

ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਾਪੁ ਜੀ ਦਾ ਸਵਾਸ ਤਿਆਗ ਗਈ ਹੋਣਾ। ਰੋਣਾ ਧੋਣਾ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਂਢ੍ਹ ਗੁਆਂਢ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣਾ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾ ਬਾਬੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਹਾਲੇ ਸਮਾਂ ਪਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਬਾਬੇ ਦਾ ਸਸਕਾਰਾਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਰੋਂਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਬਬੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਗਾਅ ਸੀ ਪਰੰਤ ਰੋਣ ਧੋਣ ਨਾਲ ਬਾਬੇ ਨੇ ਮੁਢਨਾ ਬੋਤੀ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਉਛੂਲੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਕਰੇ ਕੋਈ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮੁਝਿਆ।

ਸਮ ਦ ਇਤਿਜਾਇਸਮ ਸਮ ਦਾ ਮਲੁਮ ਨਾਲ ਹੋ
ਭਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ . ਹੁਣ ਤਾਂ ਟਾਹਲੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿਚ
ਹੀ ਸੋਹਣ ਸਿੱਧ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁਝ ਗਿਆ
ਮਹਿੰਦਰ ਸਕੁਲੋਂ ਆ ਕੇ ਖੇਤ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਟਾਹਲੀ ਦੇ ਰੁੱਖੋਂ
ਬਲੇ ਬੈਠ ਸਕੁਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵੇਹਲਾ ਹੋ ਕੇ
ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ
ਲਵੇਰੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੱਠੇ ਵੱਚ ਦੋਵੇਂ ਪਿਛ ਪੁੱਤੱਤ ਘਰ
ਆ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਾਡੇ ਹੋ
ਆਪਣਾ ਬਸਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨਾਲ ਖੇਤ ਚਲਾ
ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਟਾਉਂਦਾ
ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵੇਹਲ ਮਿਲਦੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਪ
ਪੜਾਈ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ
ਦਾ ਭੜਾ ਲੈ ਉਥੇ ਹੀ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਮਿਲ
ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰੋਟੀ
ਖਾ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਟਾਹਲੀ ਦੇ ਰੁੱਖ ਥੱਲੇ ਇਟਾਂ ਰੱਖ ਕੇ
ਢੁੱਲਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਉਪਰ ਚਾਹ ਬਣਦੀ
ਸੀ। ਦੋਨੋਂ ਪਿਛ ਪੱਤੌਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਦੇ ਕੇ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਚਾਰ
ਪੀ ਲਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਂਡੇ ਆਦਿ ਸਾਫ ਘਰ ਉਤੇ
ਘਰ ਵਲ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤੱਤ
ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੰਮ ਨਹੇਥ ਸਾਮ ਵੇਲੇ ਪੱਠੇ ਆਦਿ ਲ ਕੇ ਘਰ
ਵਲ ਚਲ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਰ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਗੇ ਵਲ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਮਹਿੰਦਰ ਦਾ ਦਿਲ ਵੀ ਟਾਹਲੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ
ਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਮਹਿੰਦਰ ਪਸੁਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ।
ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਪਸੁਆਂ ਦੀ ਧਾਰ ਕੌਂਢ ਕੁਝ ਦੁੱਧ ਘਰ ਲਈ
ਰੱਖ ਬਾਕੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਮਹਿੰਦਰ ਡੇਅਰੀ ਤੇ ਪਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।
ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਕਦੀ ਘਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਘਰ
ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚੰਗਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖਸ਼ੂ
ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹੱਸਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇੱਜ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੱਕੜ
ਦੇ ਦਾਣੇ ਖਿਤ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਫਸਲ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤਾਂ ਫਸਲ
ਪੱਕਣ ਤੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣਦੀ ਸੀ।
ਫਸਲ ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਿੰਦਰ ਆਪਣੇ
ਬਾਪ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਫਸਲ ਜੋ ਘਰ
ਲਈ ਅਤੇ ਬੀਜ ਆਇ ਲਈ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਸਾਂਭ
ਸੰਭਾਲ ਦੇਵੇਂ ਪਿਛ ਪੁੱਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਲੋੜ ਸਮੇਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੰਡ
ਬੁਲਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਤੁੜੀ ਆਇ ਵੀ ਪਸੁਆਂ ਲਈ ਸਾਂਭ
ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮਹਿੰਦਰ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ
ਚੰਗਾ ਸੀ ਹਰ ਸਾਲ ਅਗਲੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਹੋ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤਕ ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੋ
ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਕਾਲਿਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ
ਸੀ ਪਰ ਘਰੋਂ ਦਰ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਵਿਚ
ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ ਦੀ ਪਰੋਖੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ
ਬਾਪ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ
ਹੀ ਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਦੀ
ਤਲਾਸ਼ ਕਰੇ ਜੇ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਨੇਤੇ ਹੀ ਨੌਕਰੀ
ਕਰ ਲਵੇ।

ਬਾਬੇ ਦੇ ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਇਸ ਸਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਖਰਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆੜ੍ਹੂਤੀ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਰਕਮ ਲੈ ਕੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਗਲੀ ਫਸਲ ਤਿਆਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੀ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਆੜ੍ਹੂਤੀ ਦੇ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਚੁਕਾਈ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਹ ਸੌਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਫਸਲ ਕੰਬਾਬੀਨ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਛੇਤੀ ਵੇਹੱਲੇ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਮੰਹੀਂ ਪੈ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹਵਾ ਲਈ ਕੰਬਾਬੀਨ ਮਿਲਣ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਦਸ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਫਸਲ ਪੰਤੀ ਤੱਤਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਰ ਦਿਨ ਰਿਹਾ ਸ਼ਕਤਿ

ਸੁਕਰ ਕਰਕੇ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ . ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਬਦਲੀ ਦੇਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਾ ਦੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ . ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਬੱਦਲਾਂ ਨੇ ਲਿਸ਼ਕਾਰ ਮਾਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਲਜੇ ਨੂੰ ਧੂਆ ਪਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿਤੀ ਕਿ ਪੁੱਤੇ ਰੱਬ ਤਾਂ ਮੀਂਹ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਹੈ ਹਾਲੇ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਮੀਂਹ ਵਰਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਮੀਂਹ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਮੀਂਹ ਬੋਤੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪਿੱਤੱਤ ਖੇਤ ਵਲ ਭਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿੱਠਾ ਕਿ ਕਣਕਾਂ ਵਿਛੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਬਲੀਆਂ ਧਰਦਾ ਤੇ ਲੇਟਣੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਮਨ ਉਦਾਸ ਰਿਹਾ। ਆਡੂਤੀ ਦਾ ਭਾਰ ਉਤਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਿੰਦਰ ਨੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਪੂ ਚਿੜ੍ਹ ਨਾ ਕਰ ਇਸ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਕਰਜੇ ਦੇ ਸੁਰਖਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਾਰ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੈੱਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਸਵਤ ਆਦਿ ਦੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਬੰਬ ਸੁਪ ਕਰਾਂਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਇਹ ਲਾਰਾ ਇੱਕ ਡਿੱਫਲ ਤਸਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹਾਥ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਵੇਹਲੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਭੱਟ ਦਾ ਬਾਲਣ ਹੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਉਮੀਦ ਦੇ ਆਸਰੇ ਫਿਰ ਮੇਹਨਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ
ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਫਸਲ ਹੋ ਗਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਲਿਜਾਇਆ
ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਮਨ ਨਾਲ ਜੋ ਕਰਮ ਬਣੀ ਉਸ ਨਾਲ
ਆਚੁੜੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਕਰਜ਼ਾ
ਨਿਕਲਿਆ ਉਹ ਲਿਖਤ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾ ਨੂੰ
ਲਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਘਰ ਪੜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ
ਖਰੀਦ ਲਈ ਅਤੇ ਪੀਣੀ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਘਰ ਪੜਣ ਤੋਂ
ਇੱਕ ਬੋਤਲ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਡਕਾਰ ਗਏ। ਸੋਹਣ ਸਿੱਧ ਵਿਚ
ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਵਿਆਹ ਸਾਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੀ ਲਿਆ ਕਰਦਾ
ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਬੋਡੀ ਹੀ ਪੀਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ
ਨੇ ਬਹੁਤ ਬੋੜੀ ਪੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀਣੀ ਬਿਲਕੁਲ
ਹੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਅਪਣੇ ਬਾਪੁ ਦਾ ਸਾਡਾ
ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਪੁ ਇੱਕਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰੇ। ਉਸ
ਸਮਝ ਚੁਕਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਪੁ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਰੀਂ ਉਦਾਸ ਹੈ। ਘੁੱਸੇ
ਪੁੱਜ ਕੇ ਓਹਨਾ ਨੇ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਅਤੇ ਸੌਂ ਗਏ। ਸਵੇਰੇ ਹੋਏ
ਚਾਹ ਆਇ ਪੀ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਸੋਚਿਆਂ ਕਿ ਟਾਹਲੀ ਦੇ ਮੋਟੇ ਟਾਹਣ ਵੱਡੇ ਕੇ ਤੁੜੀ ਵਾਲੇ
ਕੋਠੇ ਨੂੰ ਜੋੜੀ ਲਵਾ ਲਈ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਤਰਖਾਣ ਨਾਲ ਗੱਲ
ਕਰ ਦੋ ਵੱਡੇ ਟਾਹਣ ਕਟਵਾ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਚਿਰਾ ਕੇ ਫੱਟੇ
ਬਣਵਾ ਲਈ। ਟਾਹਲੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਦਰਦ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਾਂ
ਉਹ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਮੇਰੇ ਅੰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਲੀ ਹੋਈ ਹਾਲ
ਵਿਚ ਸਹਾਰਾ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਰਖਾਣ ਨੇ ਚਾਰ ਦਿਹਾੜੀਆਂ
ਲਾ ਕੇ ਤੁਝੀ ਵਾਲੇ ਕੋਠੇ ਨੂੰ ਕੁੰਡਾ ਲਗਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ
ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਡੂਰੀ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ
ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੁਝ ਰਕਮ ਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਲਈ ਰੱਖੀ
ਸੀ ਜੋ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਖੁਰ ਗਈ ਅਤੇ ਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਤੇ
ਭਰੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਕਾਰ ਵੀ ਵੇਚ ਦਿਤੀ ਅਤੇ
ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਹਿਸਾਬ ਚੁਕਤਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਉਸੀ ਰੇਖਾ
ਕੁਝ ਰਕਮ ਖਰਚ ਲਈ ਬਚੇਗੀ ਪਰ ਕਾਰ ਵੇਚਣ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੋਈ ਰਕਮ ਨੇ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਦਾ ਘਰ ਮਸਾਂ ਹੀ ਪੁਰਾ ਕੀਤਾ
ਘਰ ਵਿਚ ਮੰਦੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜਾਣ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਉਦਾਹਰਣ
ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਰੱਡੂ ਚੱਕਰ ਕਰਨ ਖਾਤਿ
ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਮਹਿੰਦਰ ਆਪਣੇ
ਬਾਪ ਦਾ ਸਾਥ ਸਰਾਬ ਪੀਂਦੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰਿਮਿ
ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘਰ ਦੀ
ਨਿੱਘਰਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਲੁਕੀ ਛਿਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਮਹਿੰਦਰ ਦੀ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ
ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਰਾਬ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛਲਵਾ
ਗਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੀਂਦਾ
ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰ ਦੇ ਤੰਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਟਾ ਕਿਵੇਂ

ਘਾਟਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਲਾਗਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰੱਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ
ਵਿਕਰੀ ਭਾਅ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ
ਅਪੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਪਟਿਆਲਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਸੀ
ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾ
ਸਕਿਆ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ
ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਸੁਧਰ ਜਾਣੀ
ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਚਿੜੀਆਂ ਖੇਤ ਨੂੰ ਚੁਗ ਚੁਕੀਆਂ ਸੀ। ਪਛਤਾਵੇਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਪਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸੌਚ ਉਹ
ਹੋਰ ਸਰਾਬ ਪੀਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਵੀ
ਪੀਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮਹਿੰਦਰ ਜਵਾਨ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ
ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ
ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸਰਾਬ ਦੀਆਂ ਸੌਚਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵੇਹਲ
ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਹਿੰਦਰ ਦੀ ਮਾਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀ
ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਹੀਲਾ ਵਸੀਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਦੀ
ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ
ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਕਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਮਹਿੰਦਰ ਨੂੰ
ਪੇਕਿਆਂ ਦੀ ਸਕੱਤਰੀ ਵਿਚੋਂ ਰਿਸਤਾ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੁੰਡੇ
ਦਾ ਵਿਆਹ ਧਰ ਲਿਆ। ਘਰ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ
ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਪਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਲੇ ਨਾ ਬਦਲੇ
ਉਹ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਚ ਹਰ ਵੇਲੇ ਯੁਤ ਰੱਹਿੰਦਾ। ਬੈਰ ਮਹਿੰਦਰ
ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ ਘਰ ਵਿਚ ਚਾਰ ਦਿਨ ਰੌਣਕ ਰਹੀ।
ਕਰਜ਼ਾ ਹੋਰ ਚਤ ਗਿਆ। ਆਉਂਦੀ ਫਸਲ ਤੇ ਆਸ ਰੱਖੀ
ਗਈ। ਮਹਿੰਦਰ ਨੇ ਫਸਲ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ
ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਖੇਤ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਸਰਾਬ
ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਵਵਾ ਰੰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਇੱਕਲਾ
ਹੀ ਖੇਤ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਟੱਬਰ ਹਾਲੇ ਸੁਤਾ
ਪਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੋਹਿੰਦਰ ਉਠਿਆ ਤਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ
ਮੰਜੇ ਤੇ ਨਾ ਦੇਖ ਉਹ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਸੇ ਪਸੇ
ਨਿਗਾਹ ਦੇੜਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚ ਕੇ ਖੇਤ ਵਲ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ
ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੀ। ਖੇਤ ਪੁੱਜ ਉਸ ਨੇ ਢਿਠਾ ਕੇ ਟਾਹਲੀ ਦੇ
ਟਾਹਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਲਮਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੇਤੇ ਹੋ ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ
ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਖਾਨਿਓਂ ਗਈ ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਸੀ ਜਿਸ
ਨੇ ਟਾਹਲੀ ਦੇ ਟਾਹਣ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪੱਗ ਨਾਲ ਫਾਹਾ
ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਟਾਹਲੀ ਵੀ ਉਦਾਸੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ
ਭਾਵੇਂ ਰੁੱਖ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰੁੱਖ
ਬੋਲ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਪਰ ਪਤੇ ਬਿਨਾ ਬੋਲੇ ਸਭ
ਕੁਝ ਕਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਸ
ਨੂੰ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਰੋਣ ਕੁਰਲਾਣ
ਝੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਕੁਝੀ
ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੁਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ
ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਖ ਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਸਸਕਾਰ ਤੇ
ਆਖਰੀ ਰਸਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮਹਿੰਦਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿ
ਗਏ ਸਨ। ਮਹਿੰਦਰ ਨੂੰ ਇੱਕਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਉਸ
ਨੇ ਸਰਾਬ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪੁੱਰ ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਫੀ
ਮਾਂ ਨੇ ਭਾਡ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਬੁਝਾ ਲਿਆ ਉਸ ਨੂੰ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਰਾਬ ਦਾ ਅਸਰ ਤੂੰ ਵੇਖ ਹੀ ਚੁਕਾ ਹੈ।
ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੁਸੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਰੱਬ
ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਮੇਹਰ ਕਰਗਾ।

ਨ ਭੁਉ ਤੁ ਸਾਹੂ ਕੁਝੀਣ।
ਤੁੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਂਬੀ ਲਾ ਕੇ ਰਹੇਗੀ। ਵਾਹਿਗੁਰ ਦੇ ਮੇਹਰ ਨਾਲ
ਮਹਿਦਰ ਦੇ ਘਰ ਲੜਕੇ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ
ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਬਖਰ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਰੇ
ਲਿਜਾ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ
ਸਤਾਬ ਟਾਂਤਰਿਕ ਦਾ ਪ੍ਰਕ ਲੈ ਲਿਆ।

ਇਸ ਨਸੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਤਿਆਗ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਦਰ
 ਖਸੀਆਂ ਨੇ ਵਾਸਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਮਹਿਦਰ ਖੇਤ ਜਾਂਦਾ
 ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਸਾਦੀ ਨਾਲ ਭੜਾ ਲੈ
 ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਥੇ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਟਾਹਲੀ ਦੇ
 ਇੱਕ ਟਾਹਣ ਉਪਰ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੀਂਘ ਪਾ ਦਿੱਤੀ
 ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਮਜ਼ੇ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਟਾਹਲੀ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ
 ਉਸ ਦੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿੰਦਗੀ ਮੁੜ ਤੋਂ ਰੁਮਕਣ
 ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਮੁੜੇ ਨੂੰ ਪੀਂਘ ਵਿਚ ਵੇਖ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ
 ਖਸੀ ਨਾਲ ਝੁਸ਼ਾ ਵਾਂਗਿਆ ਸੀ।

ਸਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੰਕਟ ਬਣਿਆ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ

सामल कीता गिआ है

ਸੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਰਾਜ਼ਟਰੀ ਤੇ 'ਅਮੀਰਾਤ ਦੀ ਥਾਂ 12 ਮੈਂਬਰੀ ਕੌਂਸਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ। ਹੁਣ ਤਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ ਬਿਰਦਰ, ਤਾਲਿਬਾਨ ਸੰਸਥਾਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੁੱਲਾ ਯਾਕੂਬ, ਹੱਕਾਨੀ ਨੈਟਵਰਕ ਦਾ ਚੋਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਖਲੀਲ-ਉਰ-ਰਹਿਮਾ, ਡਾ. ਅਬਦੁਲਾ ਅਬਦੁਲਾ, ਹਾਮਿਦ ਕਰਜ਼ੀ, ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਡਰੀ ਹਨੀਡ ਅਤਮਾਰ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਗੁਲਦੀਨ ਰਿਜ਼ਾਕਾਨ ਸਾਹਿਬ।

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰਪਾਮ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ

ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1971 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਨੋਰਥ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹੋਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 30 ਮਾਰਚ 1975 ਨੂੰ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰੈਂਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1975 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਹਰ 4 ਸਾਲ
ਬਾਅਦ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ
ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਡਾਇਰੈਕਟਰੇਟ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ
ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ
ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ-
ਦੀਆਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹੋਂਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ
ਗੁਹਾਰ ਲਗਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਐਕਟ ਦੇ 7 ਅਪੈਰੈਲ 1972 ਨੂੰ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ
ਉਪਰੰਤ ਹੁਣ ਤਕ 49 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫੇ 'ਚ ਕੇਵਲ 7 ਵਾਰ
1975, 1979, 1995, 2002, 2007, 2013 ਅਤੇ
2017 ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦਕਿ
ਐਕਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਚੋਣਾਂ 12 ਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ।

ਬੀਤੀਆਂ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ 26
ਫਰਵਰੀ 2017 ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ 30 ਮਾਰਚ 2017
ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 29 ਮਾਰਚ
2021 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ
ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਪਹਿਲਾਂ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 2021
ਮਿਥੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਕੋਇਂ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਇਹ
ਚੋਣਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ
ਇਹ 22 ਅਗਸਤ 2021 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।
ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਮੁਤਾਬਕ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ 46
ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਹੈਂਦਰੰਗੀ
ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2015 'ਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੁੱਲ 55 ਮੈਂਬਰ
ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਵੇਟਰਾਂ
ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੇ ਗਏ 46 ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 9 ਮੈਂਬਰ
ਨਾਮਜ਼ਦ (ਕ੍ਰੋ-ਅਪਟ) ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ
ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਨਵੀਆਂ

ਵੇਟਰ ਸੁਚੀਆਂ ਸਾਲ 1983 'ਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਹਰ ਵਾਰ ਨਵੀਆਂ ਵੇਟਰ ਸੁ-ਚੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਟਾਂਲਾਂ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਤਕ 38 ਦਿਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੁਚੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਏ।

ਇਦਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹੋਂ 'ਚ 180 ਵੱਖ-
ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਤੇ 132 ਆਜਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿੱਥੇ 6 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ
ਘੱਟ ਵੇਟਾਂ ਪੈਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ
ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਉ-
ਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ 20 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਯੋਗ ਵੇਟਾਂ ਮਿਲਣ
'ਤੇ ਉਸ ਦੀ 5000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰਾਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ
ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣਾਂ ਬੈਲਟ

ਕੇਵਲ 48 ਹਜ਼ਾਰ ਨਵੇਂ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣਾ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ 80 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਫੋਟੋਆਂ ਵਾਲੇ 3 ਲੱਖ 42 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਰ ਹਿਸਾ ਲੈਣਗੇ ਜਿਸ 'ਚ 1 ਲੱਖ 71 ਹਜ਼ਾਰ ਪੁਰਸ਼ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਇੰਨੀ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਗਿਣਣੀ 'ਚ ਮਹਿਲਾ ਵੋਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਾਲ 2017 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ 3 ਲੱਖ 86 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੇਵਲ 45 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਮੈਂਜੁਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ 7 ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ
ਰਾਖਵੇਂ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਗਲਾਂਕਿ ਇਕ ਪਾਰਟੀ
ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਨਹੀਂ
ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਜਦਾਕਿ 22 ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਆਜ਼ਦ
ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੁੱਲ 312

ਪੇਪਰ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਸਥਿਤ
ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਤਕਰੀਬਨ 546
ਪੋਲਿੰਗ ਬੁਬਾਂ 'ਤੇ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਚੋਣਾਂ ਸੁਚੱਜੇ
ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ 23 ਰਿਟਰਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ
46 ਸਹਾਇਕ ਰਿਟਰਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ
ਲੋਡੀਂਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਹੈ। ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਆਪਣੇ
ਚੋਣ ਏਜੰਟ, ਪੋਲਿੰਗ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਏਜੰਟ ਨਿ-
ਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 25
ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਸਬਧਤ
ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਿਣਤੀ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਉਸੇ
ਦਿਨ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣਗੇ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ
ਦੌਰਾਨ ਜੇਕਰ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਜਿੱਤ-ਹਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਾਟਰੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟੇਵਿਕੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਤੋਂ 15
ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੋਣ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ 46 ਚੁਣੇ ਹੋਏ
ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦ ਕੇ 9 ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ
(ਕੋ-ਅਪਟ) ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਹਨਾਂ 'ਚ ਸੈਰੋਸਮੀ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸੈਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ 1
ਨੁਮਾਇੰਦਾ, ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਿੰਘ ਸਭਾ
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ 2 ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਟਰੀ ਰਾਹੀਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ 2
ਸਿੰਖ ਪੈਰਤੀਨਿਧੀ 46 ਵਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੇ 4 ਖਤਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਬੇਦਾਰ
ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੱਬੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ
ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ,
 ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਦਿੱਲੀ
 ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਤਖ਼ਤ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ
 ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੈਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ
 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਨੈਹਾਂ 55 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ
 ਮੀਟਿੰਗ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਬੁਲਾਈ
 ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੈਰੰਬ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ 'ਚ ਸਹੁੰ ਚੁਕਵਾਉਣ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਕਮੇਟੀ
 ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਅਰਥਾਤ ਪੈਰਧਾਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ
 ਪੈਰਧਾਨ, ਮੁਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ
 ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਦੇ 10
 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਤਰੈਂਹਾਂ ਨਵਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਪੁਰਾਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਚਾਰਜ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦਕਿ ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਿਆਦ 2 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਸਬੰਧਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਗੁਰਾਥਮਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਚੰਗੇ ਅਕਸ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅੱਗੇ ਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

गुरदੁਆਰਾ ਚੇਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ
ਸੰਗਤ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ
ਸੁਧਾਰਨ 'ਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਚ ਅੰਰਤਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੁਮਿਕਾ

ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਫਲੂ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ
ਕਰੀਬ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਯਰਪ ਤੇ ਹੋਰ
ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿੱਸ਼ਟ-ਪੁਸ਼ਟ
ਨੌਜਵਾਨ ਤੇ ਆਦਮੀ ਇਸ ਜੰਗ 'ਚ ਝੋਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।
ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੱਡੇ ਅੰਨ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ
ਪਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖੱਤੀ ਉਤਪਦਨ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਲਈ 'ਵ੍ਰੈਮੈਨ
ਲੈਂਡ ਆਰਮੀ' ਗਠਿਤ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਲੇਖਕ ਦੇ ਨਾਨਾ ਜੀ

ਫਰਾਲ ਹੈ। ਦਰਾਂਸੀਸੀ ਅੰਤਰਤਾਂ ਘੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਬੇਤ
ਵਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਤੀਮਤ ਤੋਂ
ਹਲ ਫਤ ਕੇ ਚਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤਾਂ
ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਅੰਤਰਤਾਂ ਇਸ ਸਰਦਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ
ਹਲ ਵਾਹੁੰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਵੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਹੋਈਆਂ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਕਿਤੋਂ ਵਜੋਂ ਕਿਸਾਨ ਹਨ।
ਨਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿਚ
ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਸਟਾਕ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਕੋਲ ਇਉਂ ਕਣਕ ਕੁਤਨ ਦੀਆਂ ਮਸੀਨਾਂ ਮੰਜ਼ਦ ਸਨ।

ਲੋਤ ਅਨਸਾਰ ਉਹ ਅਨਾਜ ਅਤੇ ਤੜੀ ਕੱਦ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਦਸਰੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਕੈਨੋਡਾ ਅੰਦਰ ਅੰਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਪੁਰਤੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਰਾਜਾਂ ਚਿੰਟਾਗਿਵਿਚ 'ਚਿੰਟਾਗਿਵਿਚ ਫਾਰਮ ਸੇਵਾ' ਨਾਮਕ ਵਲੰਟਰੀ ਸੰਸਥਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ, ਮੈਕਟਰੀਆਂ, ਘਰੇ ਕੰਬ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥਿਆਂ ਮੈਂਬਰ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਕਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਹਨਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕੈਂਪ ਪਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਗਏ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਕੰਮ ਲਈ ਵਾਰਮਾਂ ਵਿਚ
ਭੇਜਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਹਲ ਚਲਾਉਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਪੈਣ 'ਤੇ ਠੀਕ ਕਰਨ, ਫਸਲ ਬੀਜਣ, ਖਾਦਾਂ
ਬਿਲਾਰਨ, ਨਦੀਨ ਮਾਰਨ, ਕਟਾਈ ਕਰਨ ਤੇ ਮੰਡੀਕਰਨ
ਆਦਿ ਦੇ ਸਭ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ। ਖੇਡੀ ਯੁੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ
ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਖੋਜ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਂਡਰਤਾਂ ਲਗਪਗ
7000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖੇਡੀ ਕਰਦੀਆਂ ਚਲੀਆਂ ਆ
ਗੇ।

ਹਰਿਆਂ ਹਨ। ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਖੇਡੀ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਮੋਹਰਲੀ ਭੁਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਵੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਡੇਅਰੀ, ਪਿਗਾਰੀ, ਭੈਡ-ਬੱਕਰੀ ਪਾਲਣ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਿਨੇਢਾ ਅੰਦਰ ਸੰਨ 1996 ਵਿਚ 25.3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਔਰਤਾਂ ਖੇਡੀ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸੰਨ 2016 ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਆਨੀ ਵਧ ਕੇ 28.7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੰਨ 2016

ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ
ਖੇਤੀ ਜਨਗਣਨਾ
ਮੁਤਾਬਕ
77,830 ਔਰਤਾਂ
ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ
ਕਰਦੀ ਅਤੇ
ਪਾਈ ਅਤੇ
ਗਈ ਅਤੇ।
ਫਿਰ ਟਿਟ ਸ
ਕੋਲੰਬੀਆ ਸਬੇ
ਵਿਜ਼ਾਂ 37.5

ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ

ਵਿਚ ਤਾਂ 37.5
ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਐਰਤਾਂ ਖੇਤੀ ਧੰਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਉਣਾਈ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਐਰਤਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਧੰਦੇ
ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਨ 2019 ਵਿਚ 500
ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਧਨ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਐਰਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ
ਜੋ ਉਹ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਗਬਾਨੀ, ਫੜ ਪ੍ਰੈਸੈਟਿੰਗ,
ਡੇਅਰੀ, ਪਿਗਰੀ, ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਭੇਡਾਂ ਪਾਲਣ ਆਦਿ ਧੰਦੇ
ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਖਰਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ
ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ 10-10 ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਐਰਤਾਂ ਖੇਤੀ ਧੰਦਾ
ਸਫਲਤਾ ਪੁਰਵਕ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਪਿਛੇ
ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ
ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਵਾਈਨਲੈਂਡ,
ਉਣਾਈ ਵਿਖੇ ‘ਚੈਰੀਲੇਨ ਫਰੇਜ਼ਨ ਫਰਟਸ’ ਦਾ 400
ਏਕੜ ਦਾ ਫਾਰਮਹਾਊਸ ਹੈ ਜੋ ਸਮਿੱਥੇ ਪਰਿਵਾਰ 10
ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੁਝੀਨ
ਯਨੌਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜ਼ੇਟ ਜੈਨ ਸਮਿੱਥੇ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ।
ਵੈਲਕਮ ਪਿੰਡ ਉਣਾਈ ਵਿਚ 80 ਸਾਲਾ ਡੇਰੀਨ ਮੈਕਹੋਮ
114 ਸੈਕਾਂ ਤੋਂ 1 ਲੋਕ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹੈ।

114 ਇਕੜ ਫਾਰਮ ਸਫਲਤਾਪੁਰਵਕ ਚਲਾ ਰਹਾ ਹੈ।
 ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕਾਮਿਆਂ ਵਜੋਂ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ
 ਵਿਚ ਲੇਬਰ ਯੂਪੀ, ਬਿਹਾਰ, ਚਾਰਖੰਡ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਇਵੇਂ
 ਹੀ ਇਹ ਮੱਹਿਲਾ ਕਿਸਾਨ ਕੈਰੋਬੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ
 ਜਮਾਇਕਾ, ਬੋਰਨੀਓ ਆਦਿ ਤੋਂ ਲੇਬਰ ਆਦਮੀ-ਐਰਤਾਂ
 ਮੰਗਵਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜ ਯਰਪ, ਹਸ, ਚੀਨ, ਲਾਤੀਨੀ
 ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਐਰਤਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਧੰਦੇ
 ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ
 ਚੱਲ ਰਹੇ ਲੰਬੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦਰਲਾਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ
 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਐਰਤਾਂ ਦਾ ਇਸ
 ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ
 ਚੁਕ੍ਕੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਧੁੰਦਲਾ ਹੁੰਦਾ ਅਕਸ

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਧੰਦਾ ਬਣਦਾ ਹੋਇਆ ਸਭ ਹੱਦਾਂ-ਬੰਨੇ ਟੱਪ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਅੱਧੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੰਗ ਨਾਲ ਫ਼ਾਰਾਡ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕ ਰਾਤੇ-ਰਾਤ ਅਮੀਰ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਫ਼ਾਰਾਡ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਕੇਸ ਮੁੱਖ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਵੀ ਸਿੱਗਰ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਟਰੂਡੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਆਸਥਾ। ਹੁਣ ਇਸ ਆਸਥਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਗਿਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਪੈਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਤ ਹੇਠ ਧੋਖਾ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਗੀ, ਪਾਠੀ, ਪੁਜਾਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਈ ਕੇਸ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਕਈ ਅਜਿਹੇ 'ਸ਼ਰਧਾ' ਦੇ ਧਾਮ' ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 'ਕੰਟਰੈਕਟ ਮੈਨੇਜਿੰਸ' ਕਨੈਡੀਅਨ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਕੰਟਰੈਕਟ ਮੈਨੇਜਿੰਸ' ਇਸ ਹੱਦ ਤਕ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਨਿਖਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਆਈਲੈਟਸ, ਜਾਅਲੀ ਕਾਲਜ ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਏਜੰਟਾਂ ਲਈ ਭਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਪੀਐਨਪੀ, ਐਲਐਮਾਈ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੇ-ਵੇਚ ਸਭ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਅੰਗੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮਸਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲਵਪੀਤ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮੌਜੂਦ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਲਈ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਆਈ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੇਅੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ

ਮੌਤ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਜਦ ਇਹ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਕ ਹੋਰ ਉਮੀਦ ਪੁੰਗਰਦੀ ਹੈ ਰਾਤੇ-ਰਾਤ ਅਮੀਰ ਬਣਨ ਦੀ। ਕੈਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਡਰੱਗ ਸਮਗਲਿੰਗ ਨੂੰ ਠੱਲ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵਧੇਰੇ ਰੱਤਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਡਰੱਗ ਸਮਗਲਿੰਗ ਦੇ ਕਈ ਕੇਸ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭੰਗ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਭੰਗ ਦੇ ਸਟੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਟੈਕਸ ਕਮਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਸੇਡੀ ਮੌਜ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਅਮੀਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਸ ਕੁਇੰਟਲ ਅਫੀਮ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਕੰਟੋਨਰਾਂ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦ ਕੰਟੋਨਰ ਸੀਰੀ ਦੇ ਇਕ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਵਿਚ ਗਏ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰ ਕੇ 10 ਕੁਇੰਟਲ ਅਫੀਮ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਾਥੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਫੜ ਗਏ ਪੰਜਾਂ 'ਚੋਂ ਚਾਰ ਉਂਟਾਰੀਓ ਦੇ ਸਨ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਪ੍ਰੋਸ਼ਨ ਦੇ ਤਾਰ ਦੂਰ ਤਕ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅੰਜੇ ਹੋਰ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰਚੂਨ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਅਫੀਮ 550 ਤੋਂ 600 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਤੋਲਾ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਦ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਖਦਸ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਹੁਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ, ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਡਰੱਗ ਸਮਗਲਿੰਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਮ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਜਿਹੇ ਤੋਂ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ ਗਿਰੋਹ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਮਲੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਕ ਗਿਰੋਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਤਾਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

ਦਹਿਸਤਗਰਦੀ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਦੇ ਹਨ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਕਨੈਡੀਅਨ ਬਾਰਡਰ ਸਰਵਿਸ ਨੇ 25 ਸਾਲਾ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਾਸੀ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਰ ਨੂੰ 62 ਕਿਲੋ ਕੋਕੀਨ ਸਮੇਤ ਫੜ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਡਰੱਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਾਥੇ ਤਿੰਨ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਅਂਕੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਹੋਰ ਰੋਡ ਦੌਰਾਨ ਕਨੈਡੀਅਨ ਪੁ-

ਲਿਸ ਨੇ 30 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਹਨਾਂ 'ਚੋਂ 25 ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ। ਇੱਥਾਂ ਤਸਕਰੀ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਪਰਦਾਫ਼ਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਓਂਟਾਰੀਓ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ ਕੋਲੰਬੀਆ ਅਤੇ ਕੈਲੇਫ਼ਰਨੀਆ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਚ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 2.3 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ, ਹੈਰੋਇਨ ਅਤੇ ਕੇਟਾਮਾਈਨ ਅਤੇ 48 ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 7,30,000 ਡਾਲਰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਨਸੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ 10 ਕਿਲੋ ਕੋਕੀਨ, 8 ਕਿਲੋ ਕੇਟਾਮਾਈਨ, 3 ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਅਤੇ 2.5 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ ਆਦਿ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਰਤ ਤੋਂ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਜਾ ਮੇਰਾ ਪਾਰੀਵਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਜਨੂੰਨੀ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ ਪਰ ਘਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡਾ ਖਹਿਤਾ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੈਂਤੂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਖੁੱਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ-ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਨਮ ਲੈਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ਨਸੀਬ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਕੀ ਸਾਡਾ

ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਕੇ ਦਸਾਂ ਨਹੀਂ ਦੀ ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ ਕਰੀਏ, ਸੱਚ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਬਣੀਏ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਉੱਚੀ ਸਾਖ, ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਸੰਘੀ ਕੈਬਿਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਧੇਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਲੁਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਰੂ ਬਿਰਤੀ ਵਿਰੁਧ ਮੁਹੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਕੈਲਗਰੀ, ਵੈਨਕੁਵਰ ਅਤੇ ਓਂਟਾਰੀਓ ਦੇ ਟਰੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਲੋਭੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਵੱਲ ਮੁਹੰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਲੋਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਰੂ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਹਤਰ ਜਿੰਦਗੀ, ਬਿਹਤਰ ਸਿੱਖਿਆ, ਬਿਹਤਰ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਪਲ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਵੱਲਾ ਵਧਾ ਰਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਸ

ਪਖੜੁਨਾਂ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਵਾਲੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਚਾਅ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਡਰਾਉਣਾ ਜਿਨ ਜਾਗ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ 'ਪਖੜੁਨਿਸਤਾਨ' ਭਾਵ ਪਖੜੁਨਾਂ-ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਮੁਹਿਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹੁਲਾ ਰਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਚਿੱਤਾ ਕਾਬੂਲ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਪਠਾਣਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਲਾਕੇ ਉਤੇ ਮੁੱਡਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲਦੇ ਪਖੜੁਨ ਦਾਅਵੇਂ ਦੇ ਆਲੋ-ਦਾਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਖੜੁਨ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਪਠਾਣ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸਤ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੇ ਖਿੱਤੇ, ਛੇ ਹੋਰ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਛੋਟੇ ਇਲਾਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਰਹੱਦੀ ਖਿੱਤੇ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਥੈਂਬਰ ਪਖੜੁਨਖਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ (ਥੈਂਬਰ ਪਖੜੁਨਖਵਾ ਦਾ ਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਤੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦੀ ਸੰਬੰਧ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਖੜੁਨ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਘੇਰਾ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹਦੂਦ ਤੱਕ ਜਾ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਖੜੁਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੈ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਹੌਰਾਂ ਦਾ ਯਿਅਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਜਕੜ ਬਣਾ ਲਈ, ਅਫ਼ਗਾਨ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੇ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਟੀਟੀਪੀ) ਦੇ ਕਰੀਬ 13 ਯਤਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟੀਟੀਪੀ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਖੜੁਨ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਹਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਪਖੜੁਨਿਸਤਾਨ ਲਈ ਜਦੋਂ-ਜਹਿਦ ਸੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਹੌਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਈਐਸਐਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰੋਟ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਕੰਮ-ਕਾਜੀ, ਰਸਦ ਤੇ ਸਾਜ਼ੀ-ਸਾਮਨ ਸਬੰਧੀ ਰਿਸਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹੂਲਤ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਧੋਬੇਬਾਜੀ, ਵਿਸਾਹਾਤ ਤੇ ਸੌਦੇਬਾਜੀ ਵਾਲੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ

ਦੇਖਿਆਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਨਸਲੀ ਪਖੜੁਨ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਗੁਹਿਣ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟੀਟੀਪੀ ਦਾ ਕਾਡਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਰਹੱਦੀ ਕਬਾਇਲੀ ਪੱਟੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਘੇਲ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟੀਟੀਪੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਅਫ਼ਗਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਕੇ ਪਖੜੁਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਲਈ ਅੱਗ ਵਧੇ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਟੀਟੀਪੀ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਰ ਵਿਚਲੀਆਂ 'ਸੁਰਾ' ਸਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਫ਼ਗਾਨ ਪਖੜੁਨਾਂ ਨਾਲ ਗੁੜ੍ਹੇ ਰਿਸਤੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 2.50 ਕਰੋੜ ਪਖੜੁਨ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਨਾਜਾਇਜ਼ ਧਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਬਣਾਉਣ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਵੱਡੀ ਗਿੱਢੀ ਫੌਜ ਦਰ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਉਥੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਫਿੱਲੀ-ਮੱਠੀ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਪਖੜੁਨ ਮੁਹਿਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰਹੱਦ ਤੈਅ ਕਰਦੀ 2670 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਡੂੰਡ ਲਕੀਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ। ਇਹ ਲਕੀਰ 1893 'ਚ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਤੇ ਸਫੀਰ ਨੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਭਰੇ ਦੰਗ ਨਾਲ ਵਾਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਕਿਟ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰਹੱਦ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਮੀਰ ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਬੇਧਿਆਨੇ ਸਿਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕਮਤ ਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਰੂਸ ਦੇ ਕਾਬੂਲ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਆ ਵਤਨ ਦਾ ਖੁਤਰਾ ਟਲ ਜਾਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਸਿਲਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕਮਤ ਨੇ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਖੜੁਨ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਕਬਾਇਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ 'ਆਬਾਦ' ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ 'ਬਦਰ' ਇਲਾਕੇ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਊਝ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੇ ਡੂੰਡ ਲਈਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ

ਪੰਜਸ਼ੀਰ ਵਿਚ ਦਸਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਲਤਾਨ ਮਹਿਮਦ ਗਜ਼ਨੀ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ

ਆਜ਼ਾਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ

ਦੱਕਣ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਪੰਜਸ਼ੀਰ ਯਾਨੀ 'ਪੰਜ ਸੇਰ' ਰਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਤਵਾਰੀਖ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਲਾਲ ਸੈਲਾਬ ਨੂੰ ਪੰਜਸ਼ੀਰ ਦੇ ਸੇਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਡੱਕਿਆ ਹੈ। ਗੱਲ ਚਾਹੇ 80ਵੇਂ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨੱਥੇ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲੇ ਜਾਂ 1996 ਤੋਂ 2001 ਤਕ ਦੀ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਪੰਜਸ਼ੀਰ ਹਮੇਸ਼ਾ

ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਭੁਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮੀ ਬਾਸ਼ਿਦਿਆਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਾਂ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਾਂਗ ਬਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਮਿਟੀ 'ਚੋਂ ਜਨਮਿਆ ਇਕ ਬੱਚਾ ਜਿਸ ਦਾ ਬਚਪਨ ਯਤੀਪੀ 'ਚ ਬੱਦੀਤ ਹੋਇਆ, ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੋਂ ਰਾਖਾ ਬਣੇਗਾ। 'ਅਮਰੂਲ ਸਾਲੇਹ' ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਸ਼ੀਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਅਸਰਫ਼ ਗਨੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਬੱਦੇਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀ

ਪਖੜੁਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੁਹਿਮ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪਸਾਰ

ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਪਖੜੁਨ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਰਾਸਟਰਵਾਦੀ ਮੁੜ-ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਪਠਾਣ ਆਗ ਖਾਨ ਅਬਦੁਲ ਗੁੜਾਰ ਖਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਂਧੀ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ 'ਪਖੜੁਨਿਸਤਾਨ' ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਾਈ ਸੀ ਪਰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕਮਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ 1948 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਲਾਮੀ ਦਸਤਿਆਂ ਹੋਂਦੇ ਹੋਏ ਬਾਬਤਾ ਕਲੇਅਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੈਂਕਡੇ ਪਖੜੁਨ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਫ਼ਗਾਨ ਸਮਰਕ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੈਮਰੇ ਤੇ ਇਨਫਰਮੇਕਟ ਡਿਟੈਕਟਰ (ਬੇਜ਼ੀ ਮੰਡਰ) ਵੀ ਲਈ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਯੈਕਟ ਉਤੇ ਬੀਤੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬੇਰੋਕ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰੀ ਖਰਚ ਅਫ਼ਗਾਨ ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਭਾਵਿਤ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਚਲੀ ਅਸੁਰੱਖ

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.

YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppaldental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਿੱਲਾ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544

PH 510-757-6775

FAX 510-292-0330

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੈਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹਿੰਗੇ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੇ, ਰੁਮਾਲ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Banwait

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

Moon Indian Cuisine

510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਧੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇਤਸ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੋਡੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਮੂਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
ਸ਼ਾਸੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਅਾਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਆਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੈਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

New Introducing
Chaat Corner

Raja King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

DIXON

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਟਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਆਸੀਂ ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਫਾਈਨਾਂਸ ਦੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK AND TRAILER DEALERSHIP

SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL
NEW TRUCK SALES

Direct 707-640-7114 | Cell 510-613-3573
hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8555 Pedrick Rd Dixon, CA 95620

ਇਤਿਹਾਸ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਜੇ...

ਵਿਆਸਤ ਜੰਮ੍ਹ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲਣ ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਸੰਨ 1948 ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੇ ਜੰਮ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਇਸ ਕਬਾਇਲੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਬਾਇਲੀ ਹਮਲਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜੰਮ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜੰਮ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਗ ਹੁੰਦਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੀ ਕਰਤੂਤਾਂ, ਜੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਹੋਏ ਟਾਕਰੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਝਫ਼ਰਾਬਾਦ ਦੇ 300 ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਝਫ਼ਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਬਛਾਉਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਬੰਨਿਆ।

ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੁਖ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਰੋਚਕ ਕਿੱਸਾ ਹੈ ਕੁਝ ਫੁਟਬਾਲ ਖਿੱਡਾਰੀਆਂ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੀ ਇਕ ਤੋਥੇ ਅਤੇ ਇਕ ਮਦਾਰੀ ਦਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖਿਆ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਕਤ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਕਤ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ।

ਉਹਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਗਨਨਾਥ ਬਾਪਰ ਉਮਰ 85 ਸਾਲ ਅੱਜ ਵੀ ਜ਼ਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜੰਮ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸਬ ਇਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਇਆ।

62 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਜਗਨਨਾਥ ਬਾਪਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਨ। 14 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ

ਵੀ ਐਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਵਿਆਸਤ ਜੰਮ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਜਾਣਗੇ। ਮੁੰਹਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਰਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੋਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਸਨ ਜਦਕਿ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿੰਦਾ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਅਕਤੂਬਰ 1948 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੇ ਜੰਮ੍ਹ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠ ਹੋ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਿਆ, ਸਮੂਹਿਕ ਬਾਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤਿਆਂ। ਕਬਾਇਲੀ ਹਮਲੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਗਾਤਾਰ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗੇ।

ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਜਗਨਨਾਥ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਇਕ ਅਜੀਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੌਸ਼ਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਮੇਰੀ ਉਮਰ 22-23 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਵੀ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਬਨ ਤੇ ਸੀ। ਉਪਰੋਂ ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਚਸਕਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਕਈ ਘੰਟੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੇ ਕਿਲੇ ਅਤੇ ਜੇਹਲਮ ਦਰਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਬਣੇ ਸੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨੰਗੇ ਧੈਰੀਂ ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸ ਵਕਤ ਵੀ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੇ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ। ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬਾਲ ਦਰਿਆ ਜੇਹਲਮ ਵਿਚ ਜਾ ਛਿਗਦੇ ਤੇ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ

ਗਏ ਅਤੇ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਟੋਏ ਟਿੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਾਂ ਢੱਬੀ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਤੋਥੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਉਪਰ ਗਰਮੁੰਖੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਡਰ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਕਿਲੇ ਅੰਦਰੋਂ ਤੋਥੇ ਚੋਰੀ ਦਾ ਕੇਸ ਨਾ ਪਾ ਦੇਵੇ। ਅਸੀਂ ਤੋਥੇ ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿੰਘੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।

ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ

ਬਾਅਦ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਖਾਬਾ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਕਰਨ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭਰਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸੋਚਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਵੀ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਲਤ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਸਾਮ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਮਦਾਰੀ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਇਸ ਤੋਥੇ ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੜੀ ਚਲਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਝੋਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਤੋਥੇ ਕੱਢੀ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਬਾਰੂਦ ਭਰਿਆ, ਪਿੰਜਰਾ ਖੇਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਚਿੜੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ, ਚਿੜੀ ਨੇ ਚੁੰਝ ਨਾਲ ਬਲਦੀ ਤੀਲੀ ਚੁੰਕੀ ਤੇ ਤੋਥੇ ਦੇ ਤੋਥੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਇਕ ਜੋਰਦਾਰ ਧਮਕਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦੀ ਤੋਥੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਹ ਤੋਥੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਵੀ ਲੋਤ ਸੀ ਸੋ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਚੋਣਵੇਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਟਕਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬਾਰੂਦ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਗਲਾਤ ਵਿਡਾਗ ਦੀਆਂ ਅੱਠ, 12 ਬੇਰ ਦੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਤੂਸ ਵੀ ਅਸੀਂ ਚੌਂਕੀ ਕਰ ਲਏ।

ਹੁਣ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਜਵਾਨ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਤੋਥੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜੱਜ ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਨੰਦ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਆਜ਼ਮ ਖਾਨ ਜੋ ਉਸ ਵਕਤ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅੱਲਾ ਹੂ ਅਕਬਰ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰਦਾ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਧਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਨਰਾਈਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਲ ਮੇਜਰ ਸੇਰ ਅਲੀ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਗਲਾਤ ਵਿਡਾਗ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਦੀ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਿਨ ਮੁੱਝਫ਼ਰਾਬਾਦ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅੱਜ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਅੱਗ ਦਾ ਸੇਕ ਅੱਜ ਸੀਂਘੀ ਰੋਕੀ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਸਾਡੀ ਹਿੰਮਤ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਸੇਨੇ ਨੇ ਵੀ ਸਵਰਗ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰਿਆਸਤ ਏ ਸਦਰ ਮੁੰਹਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਉਸ ਵਕਤ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਬਾਇਲੀ ਸੋਨਾ ਲੁੱਟ ਕੇ ਵਾਪਸ ਨਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਜਗਨਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਿਨ ਮੁੱਝਫ਼ਰਾਬਾਦ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅੱਜ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਨਾ ਰੋਕੀ ਰੋਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਅੱਗ ਦਾ ਸੇਕ ਅੱਜ ਸੀਂਘੀ ਰੋਕੀ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਵਕਤ ਦੇ ਪੌੰਡ, ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰਾਤ

ਮੀਲਾਂ ਲੰਮਾ ਗਿਆਕ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ

ਜਰਮਨੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁਲਕ, ਜਿਸਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਦਭੁਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿਚ ਸੁਪਨੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਉਤੇਤਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਡ ਕੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ। ਖੂਬਸੂਰਤ ਦੇਸ਼, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕ। ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਇਕ ਦੇਖਣ ਲਾਹਿਰ ਬਾਵਾਂ, ਮਿਉਜ਼ੀਅਮ, ਇਤਿਹਾਸਕੀ ਹਾਊਸਿਜ਼, ਆਰਟ ਗੈਲਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਕਾਂ। ਬੱਸ ਦੇਖਦੇ ਜਾਓ, ਦੇਖਦੇ ਜਾਓ। ਗਿਆਨ ਦੇ ਚੰਡਾਰ, ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਸਤਕ ਮੇਲਾ, ਜੋ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੀਲਾਂ ਮੀਲ ਚਲਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਬੱਕ ਜਾਓਗੇ।

ਇਕ ਅੰਦਰੋਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇੱਥੇ 133 ਮਿਲੀਅਨ ਸੈਲਾਨੀ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਮਸਤੀ, ਖੂਸ਼ੀ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਹੋਲੀਡੇਜ਼ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸਨੂੰ ਸੱਤਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਤੇ ਆਏ ਲੋਕ ਲੱਗਭੱਗ 27.2 ਬਿਲੀਅਨ ਯੂਰੋ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਰਮਨ ਦੀ

ਇੱਥੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸਿਖਰ ਦੇਖਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਇਕਾਂਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਵਾਲੇ 59 ਫੀਸਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਸਵੱਡਾਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ 47 ਫੀਸਦੀ, ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਦੈਖਣ ਵਾਲੇ 36 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਰੰਗੀਨੀਆਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ 13 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਸਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਸਹਿਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਫਰੈਂਕਫ਼ਰਟ ਹੋਵੇ, ਬਰਲਿਨ, ਰੋਬਨਬਰਗ ਜਾਂ ਹੀਡਲਬਰਗ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਮਿਊਨਿਖ ਤੁਬਿਨਾਜੇਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਲੁਬਿਕ। ਹਰ ਸਹਿਰ ਸੈਲਾਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿਚਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਨ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੈਲਾਨੀ ਇੱਧਰ ਉਧਰ ਖਿੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਚਿੱਤਕ ਵੀ ਇੱਥੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਹੀ ਲੋਕ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਥੇ ਵੱਸਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਜਰਮਨ ਨੂੰ ਦੁਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਗਏ, ਇਕ ਸਮਾਜਵਾਦੀ

ਵਿਕਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਚਿੱਤਕ ਵੀ ਇੱਥੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਹੀ ਲੋਕ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਥੇ ਵੱਸਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਜਰਮਨ ਨੂੰ ਦੁਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਗਏ, ਇਕ ਸਮਾਜਵਾਦੀ

ਵਿਕਤ ਜਾਣ ਲਈ ਤੱਤਵਾਂ ਲੱਗ ਅਤੇ ਵੈਸਟ ਦੇ ਇੱਧਰ ਆਉਣ ਲਈ। ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀਵਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਦੀਵਾਰ ਡੇਗ ਕੇ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਗਿਆ। 9-10 ਨਵੰਬਰ 1989 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੀਵਾਰ ਟੁੱਟੀ, ਉਸ

ਵੀਲ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਸੀ। ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਕਰੀਸੀ ਬਦਲ ਕੇ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਰ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਆਦਮੀ ਪੈਸੇ ਬਦਲਵਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੈਰਾਨੀ ਸੀ, ਇਨ੍ਹੇ ਜਰਮਨ ਨੋਟ! ਫਿਰ ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਗ ਲਗ ਕੇ ਦੇਖੋ, ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਰਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ?

ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੀਖਣ ਲੰਗਿਆ। ਬੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਇਕ ਪਸੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਬੋਟੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਬਹੁਤ ਦੂਖੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਬਚਪਨ ਬਰਲਿਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਬੀਤਿਆ ਸੀ ਜੋ ਪੂਜ਼ੀਵਾਦੀ ਨਿਜਾਮ ਦੇ ਕੇਲ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਨਿਜਾਮ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਸ ਦੀਵਾਰ ਵੱਲ ਭੜਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਟੱਪ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣਦੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦੀਵਾਰ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰਦਾ ਅਤੇ ਰੋਂਦੇ ਰੋਂਦੇ ਕਹਿੰਦਾ, ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਦੀਵਾਰ ਕਿਸ ਜਾਲਮ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਥੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਦੀਵਾਰ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਫੇਦ ਵਾਲ ਲਟਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਉਦੋਂ ਅੱਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਫਰਕ ਇਹੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਦੋਂ ਸਾਡੇ ਫਿਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫਿਕਰ ਖੁਦ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਤਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਖੁਦ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੰਮ, ਪੈਸਾ ਸਭ ਕੁਝ ਖੁਦ

ਜਾਨਿਆਨੀ ਬਰਲਿਨ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਤੋਂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਠਵਾਂ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਲਾਨੀ ਇੱਧਰ ਉਧਰ ਪਿੰਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 75ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ

ਜਾਨਮ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਪੂਜ਼ੀਵਾਦੀ ਜਾਨਮ। ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਦੀਵਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਮਾਂ ਲੰਘਦਾ ਗਿਆ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੱਤ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਫੀਸਟ ਜਾਨਮੀ ਦੇ ਲੋਕ

ਪਿੰਡ ਬਦਰਾ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਵਿਰੋਧ

ਧਨੋਲਾ ਮੰਡੀ)ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ)- ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਬਦਰਾ ਦੀ ਸਮੂਹ ਪੰਚਾਇਤ, ਸਾਬਕਾ ਪੰਚਾਇਤ, ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਸਮੂਹ ਕਲਬਾਂ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਗੂ ਵੋਟ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ

ਮਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੁਲਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲੈਲੀ ਚ ਆਪਣਾ ਵਹੀਕਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਪਿੰਡ 'ਚ ਮੁਕੰਮਲ ਬਾਬੀਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਰਪੰਚ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੰਚ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਜਿਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਰੇ ਰੈਸਤਰਾਂ ਹਨ, ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਖਾਣਾ ਪਰੋਸਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਖ ਹੈ ਅਮ੍ਰਿਤ, ਅਸੋਕਾ, ਚੰਦਰਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਮਹਾਰਾਡਸਾ, ਮਸਾਲੇ-ਦਾਰ ਆਦਿ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਨਾਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੇਜੀਵੇਰੀਅਨ ਭੋਜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੱਛੀ, ਮੁਰਗਾ ਅਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੀਟ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਚੀਨੀ, ਲੰਕਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਦਿ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਾਣੇ ਬਰਲਿਨ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਓ ਤਾਂ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਤਰਾ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਜੱਗ ਸਿੰਘ, ਬੰਦ ਸਿੰਘ, ਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਬੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ, ਅਰਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਕਾਲੇਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਿਚੀ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਕੀਤਾ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਾਮ ਉੱਚਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਿਨੀਸੋਟਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ 17 ਲੱਖ ਰੁਪ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਮੈਸੂਰ

ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਚਕਚੋਧ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਿੰਡ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਲੱਗੇ। ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ। ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਵਕਤ ਦੀ ਮਾਰ ਸਹਿਦੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਾਲੇ ਵੀ ਚੱਗ ਵਰਗੇ ਲੰਗਦੇ ਹਨ ਜਿਸਾ ਅਤੇ ਰੂਹ ਦੇ ਸਾਫ਼ ਮਨ ਵਿਚ ਸਾਂਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਓ ਭਗਤ ਦਾ ਜਜਬਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਉਥੇ ਸੰਗ੍ਰਹ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਉਥੇ ਬਤੀਤ ਕਰੋ।

ਜੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਪਹਿਨਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਰਜਵਾਡਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਕਾਰ 1892 ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਡੀਆਨ ਬੌਠਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਹੀ ਮੰਗਵਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਕਾਰ ਰੋਲਸ ਰਾਇਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਇਸਦੇ ਗੈਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸਨ।

ਮੈਸੂਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਜੇ ਰਜਵਾਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀਰੇ, ਜਵਾਹਰ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੌਂਕ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਹਣੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਨੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਪੰਦਰ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਹਣੇ ਭੜਕਿਲੇ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਹਾਥੀਆਂ ਤੇ ਬਿਥਾ ਕੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਲੜਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹਾਥੀ ਭੀ ਬਹੁਤ ਸਿੱਗਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਦੁਸ਼ਹਿਰੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹਾਥੀ ਦੀ ਵਡਮੱਲੀ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਨ-ਸੌਂਕਤ ਦਾ ਜਲੂਸ ਕੱਢਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਹਾਥੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਿੱਗਾਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਵਡਮੱਲੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿਛਾਏ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਜੰਜ਼ੀਰੀਆਂ ਹੀਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜਤ੍ਤੀਆਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਹਾਥੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਸ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਜਾਏ ਹੋਰ ਦੋ ਹਾਥੀ ਖਾਲੀ ਪਾਲਕੀਆਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਹਾਥੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਸ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਜਾਏ ਹੋਰ ਦੋ ਹਾਥੀ ਖਾਲੀ ਪਾਲਕੀਆਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਕੀਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹੋਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਸਵਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਅਸਤਬਲਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਘੱਤੇ ਅਤੇ ਹਾਥੀ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਾ ਮਹੱਲ ਇਕ ਅਜ਼ਬਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 600 ਕਮਰੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 20 ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੋਰਾ, ਚੀਤਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪੀਤ੍ਰੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਕਪੂਰਸ਼ਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਫਰੈਂਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਤੋਂ ਨਕਸਾ ਬਣਵਾ ਕੇ ਵਰਸਾਈਲਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਹੱਲ ਬਣਵਾਇਆ, ਜਿਸ ਤੇ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਧਨ ਖਰਚ

ਹੋਇਆ। ਅਜਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਰਿਆਸਤ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਥੇ ਹੁਣ ਸੈਨਿਕ ਸਕੂਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਿਆਸਤ ਤੇ ਨਵਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਜ ਅਤੇ ਤਖਤ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਧਨ ਖਰਚ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੇਰ ਅਤੇ ਚੀਤਿਆਂ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਤੇ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਬਜਟ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਸਾ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਧੇਧੁਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਜੀਲ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਹੱਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬਣਵਾਇਆ। ਫੁਹਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜੀ ਹੋਈ ਬੁਖਸੂਰਤ ਸ਼ਹੇਲੀਆਂ ਦੀ ਵਾਡੀ ਸੋਹਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਰੱਖਣ ਖਾਤਰ ਬਣਵਾਈ। ਸਾਰੇ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਨਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸਿਕਾਰ ਦਾ ਸੌਂਕ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਜਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1947 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਰ ਅਤੇ ਚੀਤੇ ਪਾਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ 1400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਇਸੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਗਵਾਲੀਅਰ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬਕਿੰਘਮ ਪੈਲੇਸ ਦੀ ਨਸਲ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਦੇਖਣਯੋਗ ਮਹੱਲ ਬਣਵਾਇਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਹੱਲ ਵਿਚ ਸਾਹੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਡਾਈਨਿੰਗ-ਹਾਲ ਸੀ। ਜਿਸਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦਾ ਮੇਜ਼ ਟਿਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਸੌ ਬੰਦੇ ਖਾਣ ਕਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਰੂੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ 250 ਹੱਟ ਲੰਬੀ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਰੇਲ ਪਟਤੀ ਵਿਛੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਨਾਲ ਦੇ ਬੱਧੇ ਰਸੋਈਨੇ ਤੋਂ ਘੁੰਮ ਕੇ ਮੇਜ਼ ਦੀ ਪਰਕਰਮਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਟਤੀ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਢੰਡੇ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੇ ਵਧੀਆ ਧਾਰੂ ਦੇ ਬੱਧੇ ਹੋਏ ਲਿਸ਼ਕਰਾਂ ਮਾਰਦੇ ਸਨ। ਜੋ ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਅਤੇ ਡੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਬਿਸ਼ਲੀ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਦਾ ਸਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਪਾਸ ਸੀ, ਜੋ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਅੱਜ-ਖੁੰਦ ਹੀ ਸਰਵਿਸ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਜੁਨਾਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਾਲਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੌਂਕ ਸੀ। ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਸੰਗਮਰਮਰ ਆਦਿ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਰੋਸਨਾਂ ਨਾਮ ਦੀ ਕੁੱਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਸੀ। ਜਿਸਦੀ ਸਾਂਦੀ ਨਵਾਬ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਜ-ਧਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਜਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਖਰਚ ਉਸਦੀ ਸਾਂਦੀ ਤੇ ਕੀਤਾ। ਹਿੰਦ ਦੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਜਵਾਡੇ, ਨਵਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਰਕੱਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਲੱਖ ਬੰਦੇ ਇਸ ਸਾਂਦੀ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਹੋਏ। ਕੁੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੁਲ੍ਹੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਪਹਿਨਾਏ ਦੁਲ੍ਹੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਪਹਿਨਾਏ।

ਗਈ। ਇਸ ਸਾਂਦੀ ਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਅੰਦਰਾਜ਼ 60000 ਪੈਂਡ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਸਾਲ ਦੀ ਆਮਦਾਰੀ ਦਾ ਬਜਟ 60200 ਪੈਂਡ ਸੀ।

ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਨਿਜ਼ਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਕਾਰਤ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਧ ਸੇਰ ਅਤੇ ਚੀਤੇ ਪਾਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ 1400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਇਸੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਗਵਾਲੀਅਰ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬਕਿੰਘਮ ਪੈਲੇਸ ਦੀ ਨਸਲ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਦੇਖਣਯੋਗ ਮਹੱਲ ਬਣਵਾਇਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਹੱਲ ਵਿਚ ਸਾਹੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਡਾਈਨਿੰਗ-ਹਾਲ ਸੀ। ਜਿਸਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦਾ ਮੇਜ਼ ਟਿਕਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਰੱਖੋਂ-ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਸੌ ਬੰਦੇ ਖਾਣ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਹਾਨਾ ਇਤਨਾ ਭਰਪੁਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹ ਨਿਹਾਇਤ ਦਰਜੇ ਦਾ ਕੌਚੁਸ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸੇਰ ਅਤੇ ਚੀਤੇ ਪਾਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗਵਾਲੀਅਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ 1400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਜੇਪੁਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਮੁਫਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਵਕਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਸਰਨਾਰਬੀਆਂ ਦੇ ਕੈਪ ਲਗਵਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਬਿਕ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਾਦਵ

ਟੋਕਿਓ ਉਲੰਪਿਕਸ 2020 ਦੇ ਆਦਰਸ਼ 'ਯੂਨਾਇਟੇਡ ਬਾਈ ਇਮੋਸ਼ਨਜ਼' ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਮਿਸਾਲ !

ਟੋਕਿਓ ਉਲੰਪਿਕਸ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ (ਮੌਟੋ) 'ਯੂਨਾਇਟੇਡ ਬਾਈ ਇਮੋਸ਼ਨਜ਼' ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਮਿਸਾਲ ਉਲੰਪਿਕਸ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਐਬਲੋਟਿਕਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਟੋਕੀਓ ਉਲੰਪਿਕਸ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਉੱਚੀ ਛਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੋਰਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜਿਸਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵੁਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਆਪ ਮੁਹਰੇ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਵਹਿ ਤੁਰਿਆ... ਅਤੇ ਟੋਕੀਓ ਦੇ ਉਲੰਪਿਕਸ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚ ਬੈਠੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਜਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ।

ਹੋਇਆ ਇਹ ਕੇ ਕਤਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਉੱਚੀ ਛਾਲ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਥਲੀਟ 'ਮੁਤਾਜ਼ ਈਸਾ ਬਰਸ਼ਿਮ' ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਦਾ ਹਾਈਜ਼ੰਪਰ 'ਜਿਅਮਾਰਕੋ ਤੰਬਰੀ' ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ 2137 ਮੀਟਰ 'ਤੇ ਟਾਈ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਰੂਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਟਾਈ ਤੋਤਨ ਲਈ ਅਫਿਸ਼ੀਅਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਜੰਪ ਦੀ ਬਾਰ ਨੂੰ 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਉਚਾ (2139 ਮੀਟਰ) ਚੁੱਕੇਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਇਹ ਉਚਾਈ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ। ਇਸ ਉਚਾਈ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਮੇਂ ਇਟਲੀ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਦੋ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਫਿਸ਼ੀਅਲ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਕਤਰ ਵਾਲਾ ਖਿਡਾਰੀ 'ਮੁਤਾਜ਼ ਈਸਾ ਬਰਸ਼ਿਮ' ਜਾਣ ਗਿਆ ਸੀ ਕੇ ਇਟਲੀ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀ 'ਜਿਅਮਾਰਕੋ ਤੰਬਰੀ' ਦੇ ਸੱਟ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਆਖਿਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ... ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਵੀ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਸੋ ਕਤਰ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਮੁਤਾਜ਼ ਈਸਾ ਬਰਸ਼ਿਮ' ਨੇ ਅਫਿਸ਼ੀਅਲ ਨੂੰ ਪੁੰਛਿਆ ਕੇ 'ਕੀ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ

ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ'? ਕਿਉਂਕੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸਟ ਲੱਗੀ ਖਿਡਾਰੀ (ਜਿਸਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ) ਤੋਂ ਇਹ ਮੌਕਾ ਖੋਹ ਕੇ ਸੈਨ ਤਮਗਾ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਹੁੰਦਾ।

ਅਫਿਸ਼ੀਅਲ ਨੇ ਐਬਲੋਟਿਕਸ ਨਿਯਮਾਂ ਵਾਲੀ

ਉਹ ਇੱਕ ਦੱਸ ਕਤਰ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇ ਗਥੇਂ ਜਾ ਚਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਉਸਦੇ ਹੰਝੂ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਰਹੇ ਸਨ।

ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤਾਤੀਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪਲ ਨੂੰ ਮਾਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮਹਾਂਕੁੰਭ

ਡਾ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਜੀ ਐਚ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ,
ਗੁਰੂਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਵਿੱਚ ਵਪਰੀ ਇਸ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਭ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੁਨੋਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ...! ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਉੱਚੀ ਛਾਲ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਬੇਲਾਨੁਸ ਦੇ ਸੈਕਸਿਸ ਨੇਦਾਸੇਕਾਉ ਨੇ ਵੀ 2.37 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਕਲੀਅਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜੇਤੂ ਅਥਲੀਟਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜੰਪ ਲਾਕੇ ਵੀ ਕਾਂਸੀ ਦੇ ਤਮਗੇ ਨਾਲ ਸੰਤੋਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਜੰਪ ਦੇ ਰੂਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ 2.37 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਅਥਲੀਟਾਂ ਬਾਰੋਫਿਮ ਅਤੇ ਤੰਬਰੀ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਪਰਿਆਸ ਕਰਨੇ ਪਏ ਸਨ।

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ,
ਜੂ ਕੇ

ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ

ਨਾ ਚਿੜੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚਹਿਰੇ ਰੁੱਖ 'ਤੇ,
ਸਿਕਰਿਆਂ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਫਰਮਾਨ ਹੈ
ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸੂਰਜ ਭਤਾਉਣੈ ਅਰਸ਼ 'ਤੇ,
ਜੁਝਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਐਲਾਨ ਹੈ

ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਿਆਂ ਭਾਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਖ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਅਦਿ ਸਾਡੇ ਦਿਲੋਂ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੈ ਕਿ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਐਸੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਅਤੇ ਸੁਆਰਨ ਵਿੱਚ ਲੋਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਐਸੇ ਹੀ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਹਨਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਥਾਨੀਅਤਾਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਨਾਲ, ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੰਜਾਬ

ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰਨਾ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਹਨਾ ਨੇ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਾ-ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੀ ਉੱਚੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਇੱਕ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਲਿੰਪਕ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਚੈਂਪੀਅਨ ਰਹੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੁਰਜ਼ੀਤ ਕੌਰ

ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਸਥਾਨੀਅਤੀ ਪਹਿਲੀ ਜੋ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਜਾਣ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਲਤਕੀਆਂ ਨੂੰ ਨੰਗੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰੂੜੀਵਾਦੀ

ਲੋਕ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਤਲਖ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਤ ਵਡੀਰਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਲਈ ਜਿਥੇ ਆਹਲਾ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਚਿੰਗ, ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕ ਆਦਿ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਸੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਹੋਵੇਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਸੋਨੇ 'ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਬੱਤ ਹੀ ਅਫਦਸੋਸ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕੋਚਿੰਗ, ਗਰਾਊਂਡਾਂ, ਖੁਰਾਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਬਣਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਲੋਕ

ਤਾਂ ਹੌਸਲਾ ਢਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

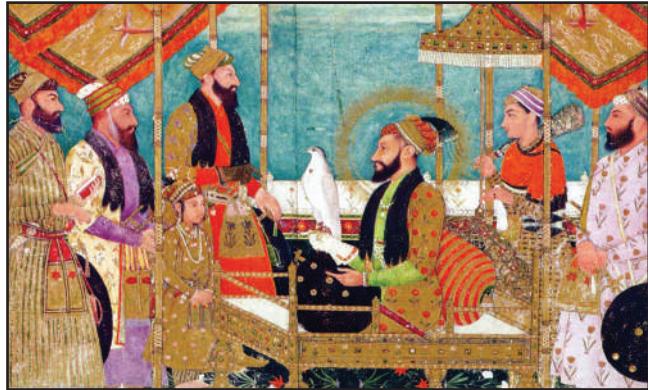
ਬੈਟੀ ਗੁਰਜ਼ੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵੀ ਵਧਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਨੂਰੋਂ ਨੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਟੋਕੀਓ ਉਲੰਪਿਕਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਗੁਰਜ਼ੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਰੀਬ 87 ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਅਤੇ 60 ਗੋਲ ਕੀਤੇ। ਉਹ ਹਾਕੀ ਸਥਾਨੀਅਤੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਜ਼ੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਰੂ-ਸੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਵਰਦੀ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਾਣਦੀ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ 'ਤੇ ਨਾ ਲਾਇਆ। ਅੱਜ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ

ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਤਕਾਰ ਵਿੱਚ ਢੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿ ਏਨੀ ਮਿਹਨਤ

21 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਰੀਗਜ਼ੋਬ

ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਅੰਦੰਗਜ਼ੇਬ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ। ਅਜ ਵੀ ਕੌਮ ਦੇ ਗੱਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿਰ ਤੇ ਕਫ਼ਨ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤਿਆਰ ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਾਈ ਭਾਗੋਂ ਤੇ ਚਾਲੀ ਮੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਫਿਰ ਲੋੜ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੋਂ ਡਰ-ਡਰ ਕੇ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਮਰ-ਮਰ ਕੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਸਹਾਂਗੇ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਅੰਦੰਗਜ਼ੇਬ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਦੰਗਜ਼ੇਬ ਤਾਂ ਹੀ ਹਰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਰ ਆਗੂ ਚੌਧਰ ਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਉਹੀ ਦੀਨ ਧਰਮ ਹੈ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦੀ ਓੜ ਥੱਲੇ ਖੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਖੱਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੜਾ-ਭੜਾ ਕੇ ਮਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਗਧੀ ਗੇਤ ਪਾ ਕੇ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾ ਕੇ ਅਸਲੀ ਨਿਸਾਨੇ ਤੋਂ ਭਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਸਲਾ ਅੰਦੰਗਜ਼ੇਬ ਵਾਂਗ ਨਾਮ ਚਮਕਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਅੰਦੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਵਾਹ ਨਹੀਂ।

ਸਾਡੇ ਹੀ ਲੋਕਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਸੱਚੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਝੁਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਰਾਜ ਗੰਡੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਧੂ, ਸੰਤ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ, ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਵੇਂਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਸ਼ੇਡ ਕੇ ਸਿਰ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਾਲਾ ਫੇਰੋ, ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰੋ। ਜਿਹੜੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਾਮ ਥੱਲੇ ਗੁੰਡਾ ਗਰਦੀ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਕੌਮ ਪਬਲਿਕ ਸਭ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। ਕਿੰਨ੍ਹੇ ਕੁ ਘਰ-ਬਾਰ ਤੇ ਕੌਮ ਸੰਭਾਲਣ ਜ਼ੋਗੇ ਹੋ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣ ਦਾ ਬੀਤਾ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਲੋਕੀਂ ਅਕੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਮੱਲੇ ਜੋ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਚਲਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਕੀ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਗ ਪੈਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਪਾਹਜ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜ਼ੁਰੂਰ ਲੁਟੇਰੇ ਬਣ ਕੇ ਲੁਟ੍ਟੇਂਦੇ ਨੇ। ਮੁੱਕਾ ਧੱਢਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਵਿਆਹੀਆਂ ਛੱਡਣੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੰਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਜਾਂ ਬੰਦੇ ਮਾਰਨੇ ਮਰਵਾਉਣੇ ਜਾਣਦੇ ਨੇ। ਸਾਨੂੰ ਜਾਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੋ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਜਾਗ ਗਿਆ। ਉਹੀ ਖਾਲਸ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹੈ। ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਐਂਗੰਜੇਬ

ਨਾਲ ਟੁੱਕਰ ਲਈ। ਅੱਜ ਵੀ ਕੌਮ ਦੇ ਗੁੰਡਾਰਾਂ ਨਾਲ ਟੁੱਕਰ
ਲੈਣ ਲਈ ਸਿਰ ਤੇ ਕਫ਼ਨ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ
ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਡਰ-ਡਰ ਕੇ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ
ਚਿਰ ਮਰ-ਮਰ ਕੇ ਤਾਨਾਸ਼ਹੀ ਸਹਾਂਗੇ।

ਜੇ ਇੱਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਘੱਲ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਰੋਪ ਵੀ ਕੀਤੇ ਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੜੀ ਘੱਲ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਕੇ ਕਿਹੜੀ ਮੱਲ ਮਾਰ ਲੀ। ਇਹ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੱਟੱਤ ਕਹਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਆਪ ਕਿਉਂ ਨੀਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੇ ਟੱਕਰ ਮਾਰਦੇ। ਆਮ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਪੁੱਤ ਕਿਉਂ ਮਰਦਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਬੱਚ ਜਾਵੇ ਭੇਖੀਆਂ ਸੱਪਾਂ ਕੋਲੋਂ। ਇਹ ਆਮ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਵੀਂ ਗਿਰ ਹੋਏ ਨੇ। ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਤੱਤੀ ਹਵਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਲ ਵਲੰਘੂਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਹੱਦ ਹੋਗੀ ਬੰਦਾ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ। ਸਾਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਲ-ਪੁਸਲ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਇੱਦਾ ਤਾਂ ਭੂਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੱਦ ਕਾਠ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭੇਜੀਏ ਨੇ। ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਢੁੱਧ ਰੋਟੀ ਘਰ ਮਾਲਕ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਲਕ ਜਾਵੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਾਧ ਦੇ ਚੇਲੇ ਨੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਦੈਂਤ ਹਨ। ਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਤ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਜੇ। ਜਾਨ ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ, ਸਾਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ। ਹੱਥ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰ ਕੇ ਨਾਂ ਬੈਠੇ ਰਹੀਏ। ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਨੱਥ ਪਾਈਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੁਸਰ ਪੁਣਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਬਹਾਬਰ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਸ ਕਰੋ ਜੀਉ ਐਰ ਜੀਨੇ ਦਿਓ। ਬਦਮਾਸੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਚੋਰ ਵੀਂ ਇੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਗੀਏ। ਜਾਗਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਈਏ। ਸਾਧ ਦੇ ਭੇਖ ਵਿੱਚ

ਡੱਕੈਤ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲੁਟੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਮੱਬਾ ਟੇਕਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਈ ਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੋਟਾਂ ਨੇ ਹੀ ਹੋਸ਼ ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਨੇ। ਅਪੇ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਭੇਸ ਧਾਰਨ ਦੀ
ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਰੋਡੇ ਬੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਘਰ ਦਾਨ ਦੇ ਸਕਦੇ
ਹਨ। ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ, ਪਰਸ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਦੇਗ ਦੀ ਸੇਵਾ,
ਚੌਚੜ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਰ ਝਾੜ੍ਹ ਪੋਚਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਪਰ ਜੇ ਕਿਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ
ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਜਾਣ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅੱਜ ਦੇ ਪਾਂਡੇ ਹੋਰ ਵੀ
ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਤਫਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੰਹ ਤੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ। ਸਿਰ
‘ਤੇ ਪੱਗ ਨਹੀਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਥੋਂ ਕਿਹੜੇ ਪੰਨੇ ਤੇ ਲਿਖਿਆਂ
ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਆਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਨਾਂ
ਪੜ੍ਹੋ। ਬਈ ਕੱਲੇ ਉਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ
ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਚੋਲਿਆਂ ਬੱਲੇ ਜੋ ਛੁਪਿਆ
ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸੱਦੇ
ਬੱਲੇ ਜੋ ਇਹ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਰੱਜ ਕੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ, ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ,
ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬੰਦੇ ਮਰਵਾਉਣੇ। ਡਰੱਗ ਦਾ ਧੰਦਾ, ਕੈਮ
ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਫਾਤ ਕਰਨਾ। ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੱਤ ਲੁੱਟਣੀ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਨੇ। ਕੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਹ
ਲੱਛਣ ਕਰੋ?

ਅਪੀਲ ਹੈ ਘਰ-ਘਰ ਇੱਕ- ਇੱਕ ਗੁਰੂ
 ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ
 ਵੱਧ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੇ। ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਪਤਾ ਕਰੋ ਗੁਰੂ
 ਬਹੁਤਾ ਮਹਿੰਗਾ ਨਹੀਂ। ਮਨ ਜੋਤ ਕੇ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਵੇਂ
 ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦੇਵੇ ਜਿਵੇਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ।
 ਜਿੱਤ ਲੋਗੇਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ। ਗੁਰੂ ਕਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ, ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ, ਅੱਜ
 ਦੇ ਪਾਂਡਿਆਂ ਜੇਗਾ ਹੀਂ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ
 ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਤੱਕ ਨਾ ਸਹਿਮਤ ਰਹੀਏ।

ਜਦੋਂ ਵੀਂ ਕੁਦਰਤੀ ਕੋਪੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਨ ਵੀਂ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਚਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਜਾਨੀ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਗਿਆ। ਲੋਤ ਬੰਦ ਦੀ ਮੁਦਦ ਕਰਨੀ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਬੰਦਾਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਦਾਰੂ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਹੋਤੀ ਵਿੱਚ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਯੜਾਂ ਯੜ ਪੈਸੇ ਇੱਕੱਠੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਥੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਗਏ ਹਨ।

ਕਨੇਠਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਖੁਸ਼ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਆਪਦੇ ਬਹੁਤ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਘਨਈਆ ਜੀ, ਗੁਰੂ, ਭਗਤ, ਸ਼ਹੀਦ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਪੈਸੇ ਦਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਥੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂ ਕ੍ਰਮੀਅਂ ਦਾ ਵਜੋਂ ਹੈ। ਏਕ

ਅਮ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਵੇਂ ਗੱਲ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਭੁਚਾਲ ਦੇ ਪੀਤੜ ਸਾਡੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੰਚ ਰਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਨ੍ਹੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੀਡੀਆ ਆਮ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੁਸਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪ੍ਰਿਟ ਮੀਡੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਹੈ। ਵਿਕੇ ਹੋਏ ਨੇ, ਕੁਝ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਵੇ ਛਾਪਦੇ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਚੰਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮੌਢੇ ਨਾਲ ਮੌਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਤੁਰਦੀਆਂ ਵੀ ਨੇ। ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਆਪਸ ਵਿਚ ਨਹੁੰ-ਮਾਸ ਦਾ ਰਿਸਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਲਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਇਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਨੇ? ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਕਟਰੀ ਸਟੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਿੱਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਇੰਡੀਆ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਸੰਗਣ ਵਾਲੇ ਨੇ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੀਮੀਆਂ ਤੇ ਪੁਲਸ ਸੱਦ ਕੇ ਕੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੁਹਰੇ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੰਦਾ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੰਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਗ ਕੇ ਕਦੇ ਮਾਇਆ ਨੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਕਲਚਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨੋਟਸ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਗੋਂ ਐਤਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਸੱਦਣਗੇ। ਇਹ ਭੁਚਾਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਸੱਦੇ ਹੋਣੇ ਨੇ। ਗੋਲਕਾਂ ਖਾਂ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚੱਜੇ। ਤਾਂ ਹੀ ਹਿੰਗ ਹੱਗ ਕੇ, ਕੋਹੜ ਚੱਲ ਕੇ ਮਰਦੇ ਨੇ। ਜੋ ਕੈਮੀਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਸੱਦ ਕੇ ਚਾਰਜ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਕੋਟ ਕੇਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੌਮ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੇਵਾਦਾਰ। ਘਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਤੇ ਫਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ। -40 ਵਿੱਚ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੋਂ ਠੁਰ ਠੁਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਬੁਝਦੇ ਹੋਏ ਪੱਲਿਓਂ ਲੁਟਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਮ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਮਦਦ ਰੱਬ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਭਬੰਦ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰੱਬ ਹੀ ਹੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ

ਸੀਸ ਉਸ ਲੋੜਬੰਧ ਦੇ ਮੁੰਹੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹੈ। ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣੇ। ਅਗਰ ਸੱਚੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰ ਨਗਰਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਮੋਡਾ ਦੇ ਕੇ ਭਾਈ ਬੰਬ ਬਣੀਏ। ਕਈ ਸਾਡੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਲਕ ਕਾਲਜ ਖੋਲੀਏ। ਬੁੰਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਨਾ ਕੌਂਝੀਏ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਵਾਈ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜਵੰਦ ਖਰਚੇ ਦਈਏ। ਜੋ ਮੀਡੀਆ ਸੱਚ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਤੇ ਹੋਰ ਲੜੀਦਾ ਸਾਥ ਦੇਈਏ।

ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੁਡ ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਗਰੀਬ ਮਾਪਿਆਂ ਕਾਰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਅਮੀਰ ਬੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਹੋਂ ਜਿਹੇ ਲੋੜ ਬੰਧਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਂ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਮੌਦਾ ਦੇ ਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਭਾਈ ਬੰਧਣ। ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਿੱਠਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਕੋਈ ਐਸੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਜੋ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰਾਂ ਨਾਰਾਂ ਮਾਰ ਸਕੇ। ਹਰ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਖੋਲਿਏ। ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੌਮ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਸੀ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੌਰਮਿਟ ਤੇ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਣੀ ਵੱਡੇ ਬੱਚੇ ਛੋਟਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੌਰਮਿਟ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੁੰਗਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਯਨੀਵਿਰਸਟੀ ਵਿਚ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਹੋਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਖੇਲ ਕੇ ਪੈਸੇ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹੀ ਪੈਸਾ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁਧਾਰਨ ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਬਣ ਗਏ। ਸਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਅਜੇ ਵੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰਹਿਣ, ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡਿਆ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਤੱਪਤ ਝਾਤਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੁਖੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਬਤਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਸੰਗਤ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਛੱਪਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਪੇਪਰ ਤਾਂ ਐਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਛਾਪਣ ਜੋਗੇ ਹੀ ਹਨ। ਇਹ ਕੀ ਖਾਦੇ ਹਨ। ਕਦੋਂ ਬਾਹਰ ਅੰਦਰ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਬਰਾਤੀਆ ਵਾਂਗ ਪੱਗ ਬਦਲ ਬਦਲ ਕੇ ਫੋਟੋਆਂ ਲੁਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਲੋਕ ਚੰਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫੋਟੋਆਂ ਇਹ ਲੂਆ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੀਡੀਆ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਕ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਨਿਯਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਆਪੇ ਵੋਟਾਂਗ ਕਰਕੇ ਬਣੇ ਹਨ। ਕੁਰਸੀ ਉੱਤੇ ਪਿਉ, ਪੁੱਤਰ ਫਿਰ ਪੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਗੰਗਾ ਜਲ ਨਾਲ ਨਹਾਤੇ ਹੋਣੇ ਨੇ। ਤਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਦੀਨ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਰਮ ਦੇ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਪਏ ਹਨ। ਜੋ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੇਖ ਕੇ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਣ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਗਤਾਂ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਛੱਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਆਪ ਤਾਂ ਕਥਾਂ ਵਾਚਕ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆ ਨਾਲ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਵੈਜੀ ਨੋਨਵੈਜੀ ਡੀਨਰ ਲੰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੌਂਦੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਹੋਰ ਕੀ ਕੀ ਹੈ?

ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨਹੀਂ। ਧੱਕਾ ਸਟਾਰਟ ਹੀ ਨੇ। ਕਈ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਸੰਤ, ਪ੍ਰੀਧਾਨ, ਚੇਅਮੈਨ ਵੀਂ ਅੱਠਵੀਂ ਦੱਸਵੀਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੈਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਵੀਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਲੇ ਆਏ ਦਿਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਕੇ ਚੰਦਾਂ ਇੱਕਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਪੈਸਾ ਬਾਂ ਸਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਵੰਡ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਉਵੇਂ ਦਾ ਉਵੇਂ ਕਰਜੇ ਬੱਲੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਹੀ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹਿੰਗੀਆ ਵਾਲੀਆ ਕਾਰਾਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਲਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਦੋ-ਚਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ। ਰੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਰਜਾਈਏ। ਪੰਜਾਬ ਵੱਸੇ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੀਏ। ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਰੱਗ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਗਾਰ ਕੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੇ ਸਾਧਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ, ਕੀ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਆਪਦੇ ਮੂਹਰੇ ਗੋਲਕਾਂ ਰੱਖੀਆ ਸੀ? ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਕਿਨ੍ਹੇ ਆਪ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣਾਏ ਨੇ? ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਕੁ ਆਗੂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਨੇ ਪੈਸਾ ਇੱਕਠਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਆਗੂ ਸਾਰਾ ਇੱਕਠਾ ਕੀਤਾ ਮਾਲ ਆਪ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਕੇ ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਵੀਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਮੀਡੀਆ ਜੋ ਦਾਨ ਇੱਕਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਗਰਾਹੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵੰਡ ਕੇ ਹਿੱਸੇ ਪਾ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਧੱਲੇ ਅੱਡ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਮਹੁਰੇ ਲੇਲੀਅਂ ਕੱਢਦੇ ਨੇ। ਪੈਸਾ ਅਸਲੀ ਬਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ

ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ

ਦਿਲ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨੀਂਦ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਣਾ ਸਿਹਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਕ ਨਵੇਂ ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਦਿਲ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਲ ਦੀ ਗਤੀ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਜਨਨਲ ਯੂਰਪੀਅਨ ਹਾਰਟ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀ ਗਤੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਬਾਇਓਬੈਕਟ ਡਾਟਾਬੇਸ ਤੋਂ 283657 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਦੇਰ ਰਾਤ ਜਾਗਣ ਨੂੰ ਅਧਿਅਨੀ ਰੂਟੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਦਿਲ ਦੀ ਗਤੀ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਥਿਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤਕ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਟੋਕ ਜਾਂ ਹਾਰਟ ਫੇਲ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਸੰਘਾਈ

ਦੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਹਾਸਪੀਟਲ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੋਂਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਕੂਲ ਆਫ ਮੈਡੀਸਿਨ ਸਾਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਯੰਗਲੀ ਲੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਕੀਤਾ। ਲੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਤੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ 'ਚ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਦਿਲ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਧਾਰਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਚ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ 12 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ 10 ਜਾਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਦੇ ਇਹ ਖਤਰੇ 18 ਫੀਸਦੀ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨੀਂਦ ਲਈ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕਦੰ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰੋਂ ਸਿਮਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਢੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦੀ ਤੁ-

ਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਚਾਹ ਅਤੇ ਕੌਂਡੀ ਸੀਮਤ ਕਰੋ

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕੈਫੀਨ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰੋ। ਚਾਹ ਅਤੇ ਕੌਂਡੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਘਟਾ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨੀਂਦ ਆਵੇਗੀ।

ਕਸਰਤ ਕਰੋ

ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਉਹ ਨਿਯਮਤ ਕਸਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੈਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਵਧੇਰੇ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨੀਂਦ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣੋ

ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦਿਲ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਵੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਸੈਰੀਪੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਸਾਸਤਰੀ ਜਾਂ ਪੱਛਮੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਅਧਸ਼ਨ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ।

ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ ਕੋਰੋਨਾ

ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਕਹਿਰ ਵਰਾ ਰਹੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਛੁਪੇ ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ (ਸਾਰਸ-ਸੀਓਵੀ-2) ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਸਾਧਾਰਨ ਜ਼ਕਾਮ ਵਾਲੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਇਰਸ ਜ਼ਿਆਦਾ-ਤਤ ਉਹਨਾਂ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਟੀਕਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਰਵੇਜ਼ਿਆਈ ਟੀਮ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਚ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਨੇਵੇਂ-ਨੇਵੇਂ ਵੇਗੀਐਟ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੈਕਸੀਨੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਾਰਵੇ 'ਚ ਉਸਲੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇਟਾਰ ਬਿਓਰਨ-ਸੈਟੈਂਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਮਾਡਲਿੰਗ ਨਤੀਜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੱਡਿਆਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਸਿਫਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਕਿਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਨੇਵੇਂ-ਨੇਵੇਂ ਵੇਗੀਐਟ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੈਕਸੀਨੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਇਂਸ ਐਡਵਾਂਸਿਜ਼ ਜਨਨਲ 'ਚ ਛੱਪੇ

ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਹੋਰ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਤੇ ਇਨਫਲੂਏਂਜ਼ ਵਾਇਰਸ 'ਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲੇ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਬੰਸ ਗਏ। ਬਿਓਰਨ-ਸੈਟੈਂਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰ ਨਾਲ ਜੁਤੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਿਕਾਰਡ

ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਓਰਨ-ਸੈਟੈਂਡ ਨੇ ਆਗਾਹ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਾਲਿਗਾਂ 'ਚ ਸਾਰਸ-ਸੀਓਵੀ-2 ਦੇ ਮੁਡ ਤੋਂ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਰੱਖਿਆ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਬਾਲਿਗ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਟੀਕਾਕਰਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਇਮੂਨਿਟੀ, ਸਾਰਸ-ਸੀਓਵੀ-2 ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਆ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਇਮੂਨਿਟੀ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੇਡੀ ਤੋਂ ਛੇਡੀ ਟੀਕਾ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਿਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਇਮੂਨਿਟ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉੱਚ ਰਾਹੀਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰਹੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਮਰਦਰਾਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀਕ ਵਾਰੀ ਬਾਲਿਗ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣਗੇ।

ਕੇ ਨੇਵੇਂ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਠਣ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੱਸ਼ ਹੋਣਗੇ। ਅਸਰੀਕਾ ਦੀ ਪਿੰਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੈਸਿਕਾ ਮੈਟਾਕਾਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਉਦੋਂ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਹਲਕੀ ਬਿਮਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਮੁੱਲਾਂ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉੱਚ ਰਾਹੀਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰਹੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਮਰਦਰਾਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ

ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸੁਦਰ ਪਿਸਮੇ ਬੀਚ

ਹਰ ਸਾਲ ਪੁਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੱਟਾਂ 'ਤੇ ਛੁਟੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਕਈ ਖੁਬਸੂਰਤ ਬੀਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਛੁਟੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਨ ਉਥੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਭੀਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਪਿਸਮੇ ਬੀਚ ਅਮੀਕਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਇਕ ਬੀਚਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਅੱਜ ਵੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਇਕਾਂਤ ਦੇ ਪਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿਸਮੇ ਦੀ ਇਹੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਨ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਇੱਥੇ ਲੱਗਭੱਗ 20 ਲੱਖ ਲੋਕ ਛੁਟੀਆਂ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਲੀ-ਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਜੋ ਖੂਬੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਪਿਸਮੇ 'ਚ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਿਸਮੇ 'ਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀਚ ਦੀ ਰੇਤ 'ਚ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਫੋਟੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਚ ਸੈਂਡ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਸੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਸਮੇ ਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਲੀ-ਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਜੋ ਖੂਬੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਪਿਸਮੇ 'ਚ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਿਸਮੇ 'ਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀਚ ਦੀ ਰੇਤ 'ਚ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਚ ਸੈਂਡ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਸੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਸਮੇ ਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਲੀ-ਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਜੋ ਖੂਬੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਪਿਸਮੇ 'ਚ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਟੈਕ 'ਤੇ ਸੰਤਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਪੋਲ ਤੈਅ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੇ ਸੌਕੀਨਾਂ ਲਈ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਿਸਮੇ 'ਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀਚ ਦੀ ਰੇਤ 'ਚ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਚ ਸੈਂਡ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਸੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਸਮੇ ਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਲੀ-ਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਜੋ ਖੂਬੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਪਿਸਮੇ 'ਚ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਸੌਂਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਥੇ ਪੁਰਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

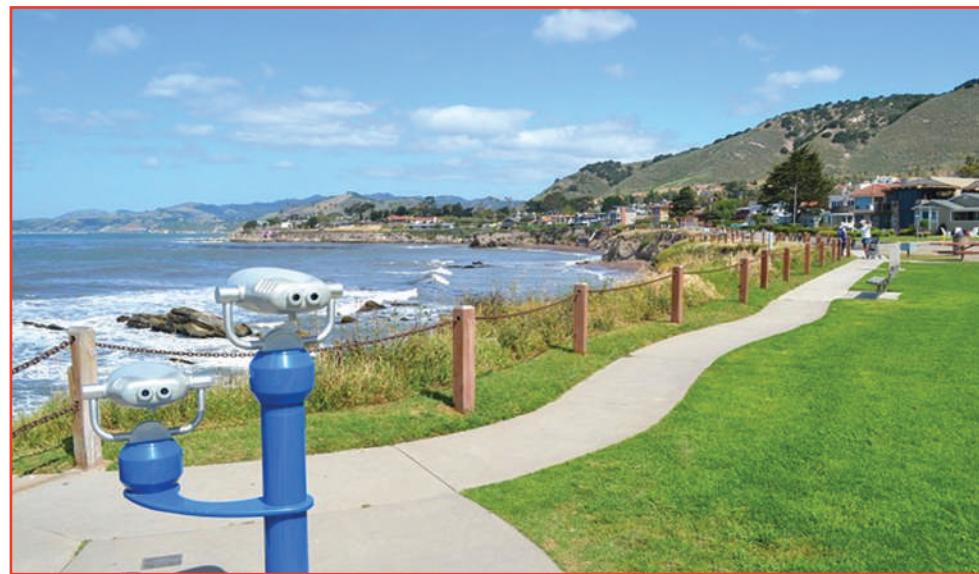
ਵਿਸਵ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬੀਚਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਸਮੇ ਬਹੁਤ ਮਹਿਗਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕਿਫਾਇਤੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਲਈ ਬੈਂਦੋਬਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਸਮੇ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਘੋਗ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਪਰ ਭੋਜਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਹੋਦ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਇਹ ਇੱਥੋਂ ਅਲੋਪ ਹਨ। ਉਂਝ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਘੋਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਦੱਸ ਕੇ ਵੇਚਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪਤੰਗ ਉਡਾਉਣ ਦੇ ਸੌਕੀਨਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤਟੀ ਸਹਿਰ 'ਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਰੰਗ-ਬਿੰਗ ਪਤੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਐਪੈਰੀਅਮਾਂ ਤੋਂ ਪਤੰਗ ਖਰੀਦ ਕੇ ਪਿਸਮੇ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ-ਖੁਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਹਵਾਵਾਰ ਬੀਚ 'ਚ ਪਤੰਗ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿਸਮੇ ਦੇ ਬੀਚ ਅਤੇ ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਪਤੰਗਬਾਜ਼ੀ ਬਹੁਤ ਲੋਕਪ੍ਰਿਆ ਹੈ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਇੱਥੇ ਪਤੰਗਬਾਜ਼ੀ ਕਰਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ ਪਤੰਗ ਉਡਾਉਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਇਸ 'ਚ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਾਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਬੀਚ 'ਚ ਬਹੁਤ ਭੀਤ ਭੜਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦੇ ਸੌਕੀਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇੱਥੇ ਕਾਫ਼ੀ

ਕੁਝ ਹੈ। ਕਿਫਾਇਤੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸਟੋਰਜ਼ ਤੋਂ ਸਟਾਈਲਿਸ਼ ਜਿਊਲਰੀ, ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਅਸੈਸਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਗਿਫਟ ਆਈਟਮਸ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੇਤ 'ਤੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਬਹੁਤੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖਾਸ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਰਾਈਡ ਜਾਂ ਪੈਦਲ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇੱਥੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਖਾਸ ਤਿਪਹੀਆ ਸਾਈਕਲਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਬਨਾਨ ਬਾਈਕ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਬੀਚ 'ਤੇ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਹੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਧੇਰੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੌਕੀਨਾਂ ਲਈ ਇੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਇਲਾਕੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਰੇਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇੰਲੇ ਹਨ।

ਮੁਸੀਬਤ ਹੋਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨਹੀਂ ਹੀਦੀ!

ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕਰੋਨਾ ਨੇ ਯੋਰਪ ਵਿਚ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਦੁੱਬੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਹੋਸਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਸੱਚ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸੀਬਤ ਹੋਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਹਾਰ ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕੀ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਲੱਛਣ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹੋਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਫਿਕਰਾਂ ਦੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਚੁਣ੍ਹਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਗੁਆ ਬੈਠ ਦੇ ਨੇ ਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਆਪ ਵੀ ਮੌਤ ਨੇਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਉੜੀਆਂ ਗਿਣਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਗੋਰੇ ਲੋਕਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਰੋਆਮ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਖੈਰ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮੁਸੀਬਤ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਮਨ ਦਾ ਬੋਂਦ ਹਲਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਲੋਕਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਕੰਧ ਤੋਂ ਵੀ ਵੀ ਲੈ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੈਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਮਹੀਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀਂ ਬੈਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਫਰੈਂਚ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਅਮਰੀਕਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜਾਣ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਗਲਾਤਾਂ ਵਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਸੂਭਾਅ, ਉਪਾਖ ਅਤੇ ਹੋਸਲਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇੱਕ ਸਾਡੀ ਪਹਿਚਾਣ ਵਾਲੀ ਲੱਕਕੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਵਿਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਾ ਜਿਕਰ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੈਂ ਖੁਦ ਵੀ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੋਲਿਆ, "ਅਗਰ ਸਿਹਤ ਜਿਆਦਾ ਵਿਗਤੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਨਾ ਕਰਿਓ।" ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਕਤ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਬਿਜ਼ੀ ਹਾਂ ਫੋਨ ਨਾ ਹੀ ਕਰਿਓ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਚੁੰਦਿਆਂ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਖ਼ਾਂ ਨਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਦੁੱਖ ਆਉਦਾ ਤਾਂ ਪੀੜ੍ਹੇ ਵਾਂਗ ਆ ਪਰ ਜਾਂਦਾ ਕੁਝੂਕੰਮੇ ਦੀ ਚਾਲ ਆ। ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛੇ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਵਾਈਲਡ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕਰੋਨਾ ਅਧਿਸ਼ੁਸ਼ ਹੋਈ। ਪੂਰੇ ਵਾਈਲਡ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕਰੋਨਾ ਅਧਿਸ਼ੁਸ਼ ਹੋਈ। ਪੂਰੇ ਵਾਈਲਡ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕਰੋਨਾ ਅਧ

(ਸਫ਼ਾ 18 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਫੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਉਡਣੇ ਸਿੱਖ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਹੀ ਓਲਿਪਕ ਵਿਚ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣੋਂ ਉਕ ਗਈ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਚੁਲ੍ਹੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਉਹ ਓਲਿਪਕ ਵਿਚ ਉਖਤ ਗਏ ਸਨ ਉਹ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸ ਚੁੱਕਣ ਪਰ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਐਨ ਨੇਤੇ ਜਾ ਕੇ ਖੁੱਝ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ। ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਛੇਵਾਂ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਲੜਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੀਨੇ 'ਤੇ 'ਕੌਰ' ਲਿਖਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਣ ਨਾਲ ਸੀਨਾ ਚੌੜਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਲੜਕੀ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਬਰਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਓਲਿਪਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ 31 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਬੜੀ ਆਸ ਬੱਛ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੋਂਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜੁਰੂ ਚੁੱਕੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਲਾਲਾਈਡ ਰਾਉਡ ਵਿਚ ਕਮਲਜੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਟ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਪੀਅਨ ਯੋਹੀ ਪਰਜ਼ ਅਤੇ ਓਲਿਪਕਸ ਦੀ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜੇਤੂ ਸਾਂਦਰਾ ਪਰਵੇਂ ਕਿਉਂ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਸਨ। ਕਮਲਜੀਤ ਦੀ ਬੈਸਟ ਥਰੇ 66 ਮੀਟਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਥਰੇ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸੋਨ ਤਗਮਾ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਣ।

(ਸਫ਼ਾ 16 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਇਸਦੇ ਗੈਰਜਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਥੱਲੇ 11 ਸੂਬੇ ਅਤੇ 4 ਕਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਮਾ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸੰਨ 1935 ਵਿਚ ਬਰਮਾ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅੱਲਗ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਦੇਸ਼ ਤਸੱਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਅੱਲਗ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧ ਇਕ ਨਵਾਂ ਸੂਬਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰ 11 ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: ਉਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੋਦੀ ਸੂਬਾ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਪਿਸ਼ਾਵਰ), ਪੰਜਾਬ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਾਹੌਰ), ਸਿੱਧ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਰਾਚੀ), ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸਿਊ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਖਨਊ), ਸੈਂਟਰਲ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸਿਊ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਾਗਪੁਰ), ਬੰਬਈ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੰਬਈ), ਮਦਰਾਸ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਮਦਰਾਸ), ਬਿਹਾਰ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਪਟਨਾ), ਉੱਤੀਸਾ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਟਕ), ਬੰਗਾਲ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਲকੱਤਾ), ਅਸਾਮ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਸਿਲਾਂਗ) ਚਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦਿੱਲੀ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ), ਅਜਮੇਰ ਮੇਰਵਾੜਾ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਜਮੇਰ), ਅੰਡੇਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਪੋਰਟ ਬਲੇਅਰ), ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ (ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੋਇਟਾ)।

ਕਾਂਗਰਸ: 1857 ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਅਚਨਚੇਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਮ ਹੀ ਜੋਰ ਪਕੜ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਹਿੱਲ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬੜੀ ਮੁਸਕਿਲ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖਰਚ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲਾਰਡ ਹਿੱਤ ਨੇ ਰੱਖੀ, ਜੋ ਇਸਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਵਲ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਲਾਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਈ ਕੁਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਨ ਚਿੱਤੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਲਵਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਲਹਿਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ

ਸੀ ਪਰ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਆਈ ਅਚਾਨਕ ਤਥਾਦੀਲੀ ਨਾਲ ਉਹ ਕੁਝ ਨਰਵਸ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ ਤੇ ਛੇਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਛੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸਾਡੇ ਖਿਡਾਰੀ ਓਲਿਪਕਿ ਪੱਧਰ ਲਈ ਮਾਨਸਕ ਤੌਰ

ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮੌਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਕਮਲਜੀਤ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਜੇਹੇ ਦਬਾਓ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਜਿਥੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਵਿੱਦਿਆ ਮਹਰੋਂ ਵਿਆਹ

ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਪੱਧਰ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਊਟਰੀਸ਼ਨਲ ਡਾਈਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਮਲਜੀਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋੜੀਦੀ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਅੱਜ ਉਹ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਹ ਰਹੀ ਹੋ ਗਈ ਕਮਲਜੀਤ ਨੇ ਵਿਦਿਆਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪੀਰੀਅਡ ਖੇਡਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਛੱਪੇ ਸਿਤਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡਾਂ ਸਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪੁਲਸ, ਰੋਲਵੇ, ਮੰਡੀ ਬੰਦਰ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਮਹਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੈਕਰੀਆਂ ਲਈ ਕਿਨੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕੇ ਹਸਾਲ ਹਨ।

ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਣਦਿਆ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੇਲੇਵ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਿਆਂ ਉਡਾਣਾ ਦੇ ਸੁਫ਼ਲੇ ਕਾਇਸਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਸੌਂਕ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਸੀ। ਕਮਲਜੀਤ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਕਮਲਜੀਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਸਰੀ ਮੁਸਕਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਮਲਜੀਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਲਾਹ ਕਿਥੋਂ ਲੈਂਦੇ ਤੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਥੋਂ ਮਿਲੇ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਵਿਚ ਮਿਲ ਗਈ।

ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਅਗਲੀਆਂ ਉਡਾਣਾ ਦੇ ਸੁਫ਼ਲੇ ਕਾਇਸਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਸੌਂਕ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਜਾਣਦੀਆਂ ਦਾ ਅਗਰ ਯੋਗ ਮਾਰਗ ਦਰਸਾਵ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕੱਲਾ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਦਿਆ ਦੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਦਿਆ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਦਿਆ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਦਿਆ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਦਿਆ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹ

ਕਦੀ ਸੁਦਰ ਮੁਲਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ

ਪਿਸਾਵਰ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਘਰ ਕਾਬੂਲ ਤੋਂ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਆਏ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਚਚੇ-ਚਾਈਆਂ, ਤਾਏ-ਤਾਈਆਂ, ਭੂਆ-ਛੂਫੜ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਛੇ-ਛੇ, ਅੱਠ-ਅੱਠ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਖੂਸੀ ਹੁੰਦੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਿਠੇ ਸ਼ਰਦੇ ਅਤੇ ਕਾਬਲੀ ਤੰਦੂਰੀ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੀ ਮਹੀਨਾ-ਮਹੀਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁੱਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਉਹ ਰੋਟੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਬੂਲ ਵਾਸੀ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਡੀਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸਾਂ। ਮੇਰੀਆਂ ਜਤਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਬੂਲੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ 'ਕੌਜ਼' ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਛੋਟੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਆਪ 1906-07 ਨੂੰ ਦੱਰ ਖੈਬਰ ਲੰਘ ਕੇ ਪਿਸਾਵਰ ਆ ਵਸੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਵਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਸੁੱਕੇ ਮੇਵਿਆਂ ਦੀ ਬੋਕ ਦੀ ਢੁਕਾਨ ਪਾਈ ਸੀ। ਸੰਨ 1980 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਪਣੀਆਂ ਜਤਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ। ਅਸੀਂ ਬੱਚੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਗਏ ਸਾਂ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਕੁਲ ਰਕਬਾ 70,000 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਬਹੁਤੀ ਅਬਾਦੀ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਇਸੇ ਇਲਕੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦੱਖਣੀ ਹਿੱਸਾ ਪਥਰੀਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟੇ ਜੰਗਲ ਹਨ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਉੱਤਰ

ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਵਪਾਰੀ ਸਨ, ਧਨਾਦ ਬਹੁਤ ਸਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਗਦਾਦ ਫੇਰੀ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਅਨੁਕਾਈ ਇੱਥੇ ਹੀ ਟਿਕ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਨਾਚਰ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਏ। ਕੁਝ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਟਿਕ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈ ਫਰੰਟੀਅਰ ਦੇ ਇਲਕੇ ਦੇ ਸਿੰਖ 1947 ਦੀ ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਇੱਧਰ ਕਾਬੂਲ ਆ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਦੇ ਕਿ ਕਾਬੂਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭਾਈ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੇਲੇ ਕਾਬੂਲ ਘੋੜੇ ਖਰੀਦਣ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗੈਰੰਬ ਜੀ ਦੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਬੀੜ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਪਈ ਸੀ। ਕਾਬੂਲ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮੰਜ਼ੀ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੰਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੋਂਦਾ ਜੀ ਕਾਬੂਲ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਦੀ ਮੰਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਸਿੰਖਾਂ ਦੇ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਮੰਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੈਰੋਟਰ ਕੈਲਾਸ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਹੈ। ਕਾਬੂਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ, ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ

ਬਾਗ ਸੀ। ਫਲਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖ, ਲੰਬੇ-ਮਿੱਠੇ ਅੰਗੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ। ਕਈ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕੁਲਾਂ ਵਗਦੀਆਂ। ਕਰਤੇ ਪਰਵਾਨ ਸਿੰਖਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਆਬਾਦੀ ਸੀ। ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਨਵੀਂਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਸਨ। ਜਲਾਲਾਬਾਦ, ਕੱਜ਼, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਕੰਦੂਸ, ਖਾਨਾਬਾਦ ਤੋਂ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਕਾਬੂਲ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਬੜੇ ਮਿਠੇ, ਵਡਾਦਾਰ, ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਬੜਾ ਪੈਰਹੱਲਿਤ ਸੀ। ਸਾਮੀਂ ਬੋਰੀ ਭਰ ਕੇ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਕੰਧਾਤੇ ਉੱਤੇ ਰੇਤ ਦੀ ਬੋਰੀ ਵਾਂਗ ਸੁੱਟ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ।

ਕਾਬੂਲ ਵਿਚ 'ਚਹਿਲ ਸਤੂਨ', 'ਬਾਗੇ ਬਾਬਰ', 'ਬਾਗੇ ਖਾਤੂਨ' ਮਿਉਜ਼ੀਅਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬਾਗ ਹਨ। ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਗਦੇ ਸ਼ਰ-ਸਰ ਕਰਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਬਾਗੇ ਬਾਬਰ ਵਿਚ ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ ਉੱਤੇ ਬਾਬਰ ਦੀ ਕਬਰ ਹੈ। ਜਲਾਲਾਬਾਦ, ਕੱਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵਿਸਥੀ ਵਾਲੇ ਦੇਣ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਸਾਂ। ਟੈਂਟਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸ਼ੁਹਿਰ ਵਸਿਆ ਸੀ। ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਤੀੜ ਸੀ। ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਹੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦੇ ਰਿਸਤੇ ਬੜੇ ਸਾਡੇ ਰਸਮ ਨਾਲ ਜੋਤ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਮੁਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੇਰੇ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ਕ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪੱਥਰ ਹਟਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਸਕੂਲ ਤੇ ਆਫਿਸ ਸਭ ਨਸਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਚੰਦਨ ਨੇ ਰੂਸ ਨੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵੀ ਰੂਸੀ ਫੌਜੀ ਘੂੰਮੇ ਸਨ। ਸੰਨ 1980 ਤੋਂ ਕਾਬੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੈਟ ਹੋ ਗਏ। ਗੈਰੋਟਰ ਕੈਲਾਸ ਵਿਚ ਕੋਠੀਆਂ ਲਈਆਂ, ਬਿਜਨਸ ਸੈਟ ਕੀਤੇ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜਪਤ ਨਗਰ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾਇਆ।

ਬੜੇ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਬੱਚੇ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਭ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੰਖਾਂ ਨੇ ਕਾਬੂਲ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਲਵਿਦਾ

ਚੰਦਨ ਨੇਗੀ

ਪਿਰਬੀ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਨਸਾ ਸਿੰਘ, ਕਰਤੇ ਪਰਵਾਨ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ। ਮੰਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮਨਸਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚਾਦਰਾਂ ਚੜਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਦਰਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪੈਸੇ ਸ਼ਰਧਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਮਾਂ ਕਰਾਉਣ 'ਤੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸਾ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਕੰਮ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਮਰਦ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਹੋਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇਸ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਦਸਤਾਰ ਬੰਨੇਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕੁਲੇ ਉੱਤੇ ਸਿੰਘ ਦੀ (ਲੰਗੀ) ਪੱਗ ਤੁਰੇ ਵਾਲੀ ਬੰਨੇਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਸ ਵਿਚ ਬੜਾ ਪ੍ਰੋਮ-ਪਿਆਰ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੀ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਬਰਫ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸੰਦਲੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਚੜੀ ਅੰਗੀਠੀ ਭਖਾ ਕੇ ਇਕ ਉੱਚੇ ਮੇਜ਼ ਹੋਣ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਕਮਰੇ ਜਿੱਨੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਰੀ ਪਾ ਕੇ ਕੰਮਕਰ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਸੰਦਲੀ ਦੀ ਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਟੈਂਬਰ ਇੱਤਨਾ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸੌਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਰਚ-ਅਪੈਰੈਲ ਵਿਚ ਉੱਥੇ ਗਏ ਸਾਂ। ਬੜਾ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਮੌਸਮ ਸੀ। ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪਲਕਾਂ 'ਤੇ ਬਿਣਾਇਆ। ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਜੰਮੂ ਤੀਕ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਪਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੇ ਟੈਂਬਰ ਇੱਥੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਕੋਈ ਕਾਬੂਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਘਰ ਹੋ

ਠੰਡੇ-ਮਿੱਠੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚਸਮਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜਲ ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਕਲ-ਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੋਂ ਇਕ ਸਰੋਵਰ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਗਏ ਤਾਂ ਇਕ ਸੌ ਇਕ ਜੋਤੀਆਂ ਫੇਰਿਆਂ ਲਈ ਹਾਲ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕਾਮਯਾਬ ਹਨ। ਮਿਡਲ ਕਲਾਸ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਈ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਲੰਡਨ, ਇਟਲੀ, ਰੂਸ, ਸਪੇਨ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੁਰਤ ਮੁਲਕ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤਾਂ ਕਸ਼ੀਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਖੂਬਸੁਰਤ ਹਨ। ਕਾਬੂਲੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮਲੇਵਾ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਧਰਮ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਵਿਸਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੰਘ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਟੱਬਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹ

MISSION PEAK BROKERS, INC.

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 490-9705**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

